

Genes. XLV. de Josepho traditur, adegisse eum *Egyptios, ad quintam partem fructuum regi præstantam*. Porro quod exaggerat, hanc gentem civitates crudeliter incendisse, deorum evertisse templa, ac in omnes indigenas inimicissime se gessisse, plagas per Mosem immissas, primogenitorum omnium mortes, et reliqua, quibus infestati sunt mala, satis manifesto indicat. Denique et terram *Gessen* designant, ubi eos tradit in unum locum inclusos, cuius ambitus decem jugerum millia contineret, quem ingenti muro septum nuerunt. Tantum vero non Israelitas dicit de nomine, cum eos ait a *Thummosi* obsessos exercitu 480 millium hominum, desperato obsidionis exitu, conditionem accepisse, uti *Egypto* relicta, omnes quo vellet, sine ullo suo detrimento, eumque universis familiis, atque omni possessione sua commigrarent: ac demum, in τῇ γῆν Ἰουδαίᾳ καλουμένην ἀποδοῦναι τοσαύτας μερίδας ἀνθρώπων ἀριστοῦσαν, Ἱεροσόλυμα ταύτην ὑποβάσαι, in eam venisse regionem, quæ nunc *Juliana* appellatur, atque ibi civitatem construxisse, qua tot hominum millia cooperet, eamque *Hierosolymam* nominasse. Cætera, non longior sim, lute conferas; nam et nonnulla alia ejusmodi indicia sunt, et illud omnium luculentissimum, quod sæpius inculcat, additæ etiam *Egyptii* nominis *Hycos* interpretatione, quod est, *reges pastores*, aliter *servi pastores*: illud nempe ipsum quod *Pharaoni* de se nuntiant *Israelitæ*, ac *Joseph* Genes. XLVI: *Frates mei, et domus patris mei... sunt viri pastores ovium*. Et: *Viri pastores sumus servi tui ab infantia nostra, usque in præsens, et nos et patres nostri*. Et: *Pastores ovium sumus servi tui et nos, et patres nostri*. At enim aliæ sunt ejus historie apud *Manethonem* circumstantiæ, quæ cum *Israelitarum* gestis nullo pacto conveniant. Nos summam diximus ejus historie convenire: si qua abhorreat, minime unius atque alterius discrepantiæ causa fidei oportere infringi. Atque has tamen differentias laudatus *Perizonius* toto capite 20 singillatim removet, atque ita perquam erudite explicat, ut quando præstare id nobis neque per notarum angustias licet, satius multo sit, ut eum consulas. Alias sua omnibus responsio hæc adhibenda est: *Manetho* eam accepit ab *Egyptiis* historiam, quam post tanti temporis intervallum adulteraverat ex parte, ut usvenit, vulgus: nec ipsi satis dilucide novant, quædam etiam quæ ad suæ gentis ignominiam, et vicissim ad *Israelitarum* laudem facere videbantur, penitus dissimulavit,

proque his aliæ de suo temere (quod illi sæpius objectum est) ad amplificandam *dynastiarum* antiquitatem et decus, sufficit. In rerum autem summa, quam narrat *Pastorum* historia, *Israelitarum* in *Egypto* pura putaque historia est. Erat igitur satis causæ, cur *Josepho* *Manethonis* testimonium ad *Israelitas* referenti *Eusebius* adhiberet fidem. E contrario *Scaliger*, quod neque *Josephi*, neque *Eusebii* (fidenter aio) mentem perspectam habuit, meris utrumque incessit calumniis et maledictis. Quid enim? Num ille *Eusebium* intellexisse putandus est, qui *bardum* adeo ac *stupidum* eum sibi fingit, ut *Pastorum* *dynastiam* a *Josepho* usque *fratribus* auspicaretur, quos demum sub ejusdem *dynastie* finem in *Egyptum* descendisse non negaret: atque adeo dixerit prius regnasse illos in *Egypto*, quam in *Egyptum* venirent? Omnino qui ita intelligit, facit intelligendo, ut nihil intelligat. Vere autem *Eusebius* dixit, conjicere se ex eo reges hujus *dynastie* nuncupatos *Pastores*, quod his regnantibus, *Joseph*, ejusque *fratres*, vitæ instituto ac genere *pastores*, in *Egyptum* descenderint, primasque ibi obtinuerint. Atque id sane novum non est, ab insigni aliquo unius facto *familiam* universam nomen accipere: tum illud *verosimillimum*, quod et *Perizonius* putat, eos qui primi *pastores* reges dicuntur, fuisse revera *reges* *Egyptios*, qui *Pastores* ideo postmodum appellati sint, quod *Israelitis* *pastoribus*, atque in primis *Josepho* usque adeo faverint, sicuti *Christiani* dicebantur ab ethnicis imperatores, *Alexander Severus*, et *Philippi*, quia *Christianis* favebant, licet ipsi minime *Christiani* essent. Accedit ad hunc proxime sensum quod notat *Schurzfließchius*, ubi dicitur, qui in principio *pastores*, *Palatinos* omnes *mess. pari consensu pastorum* legere: videri autem scriptum ab *Eusebio* Græce, τούτων ἐν ἀρχῇ Ἰωσήφ και ἐ ἀδελφοί αὐτοῦ εἰς Ἀγροῦτον μετακλήθησαν: atque adeo illud in principio, accipiendum pro in principio, ut sensus sit, in ea *dynastia* venisse *Israelitas*, quæ *Pastorum* dicta est postmodum, eorum causa. Cæterum nihil nos movet quod, sive *tres* *Scaliger*, sive *duas* *Africanus*, *Pastorum* *dynastias* putent, alterum annorum 518, alteram 153, atque hujus quidem penes *Eusebium* *xvi* reges si sint, quos ad *xv* *Africanus* ex *Josepho* retulerat, quod acriter ad *Syneclum* ejusque *assecle* reprehendunt: denique, nec nominum nos diversitas movet, neque *diuturnior* multo aut *brevior* regnorum ætas, neque

his similia, quæ alia atque alia sunt auctorum studia, ita a se invicem in diversa abeuntium, ut in tanta opinionum fluctuatione ac pugna, nihil ferme aliud, quam τῇ ἐπιπέσει δοξάσαι unumquemque intelligas. Ostendimus autem supra, in his quæ numerum, sericisque regum, nomina, et antiquitatem spectant, pleraque figmenta esse, in quibus neque sibi bene si constant, qui ea excogitarunt: nostrum e contrario semel arrepte *chronologica* rationi constantem insistere. Unum addo ad postremum *Scaligeri* argumentum, falli eum scilicet in hoc etiam quod ait, ab obitu *Josephi* ad exodi tempus misera servitute *Hebræos* oppressos fuisse: constat enim ex laudati libri *Exodi* cap. 1. diu post mortem, non *Josephi* modo, sed et *fratrum* ejus. נַחֲשֵׁי הָעַמִּי, universaque illorum *generationis*, sive, ut *Vulgalis* interpretis habet, *cognationis* ob nimia ejus gentis incrementa, deum illum insurrexisse *Pharaonem*, qui ignorabat *Joseph*, hoc est ejus suorumque merita: quod et *Flavii* *Josephus* antiquit. xi. 5, factum dicit διὰ χρόνον ἄριστον, propter temporis longiquitatem.

Col. 271. *Niobe*. *Nioben* *Phoronei* filiam, non matrem, ex veterum testimoniis dudum ostendimus, quam et *Eusebius* sententiam mox laudat. Tradunt vero natum *Phoroneum* matre *Melissa* *Oceaniana*, ut eam vocat *Apollodorus* lib. ii. init., vel *Melia*, ut *Euripidis* scholiaste placet ad *Orest.* vers. 933, et *Æschyli* ad *Prometh.* vers. 921, et *Homeri* demum *Iliad.* A 30, que et verior scriptura videtur; nam *Melien*, seu *Meliana* inter *Oceanitides* plerique alii nominant. *Etymolog.* in Ἀρχῆ, de *Egiæ* τοῦ ἀπὸ Ἰνδύου τοῦ ἐν Ἀρχῆ ποταμοῦ και Μελίης τῆς Ὀκεανῶς Τηλεῖος Μελίαν vocat, Latini *Melien*: ita *Hyginus* in præfat. et cap. 17; *Servius* ad *Æneid.* v. vers. 313; *Amycus* fuit *Neptuni* filius, et *nymphæ* *Melies*. Puto igitur, et modo laudati *Hygini* locum insignem cap. 143, atque huic *Eusebiani* geminum cubare in mendo, ubi dicitur, *Inachus Oceanii filius, ex Archæ* (legendum autumo *Melia*) *sorore sua procreavit Phoroneum, qui primus mortaliū dicitur regnasse. Homines ante sæcula multa, sine oppidis legibusque vitam eegerunt, una lingua loquentes sub Jovis imperio, etc.* *Paria* *Tatianus* c. 60: Μετὰ δὲ Ἰναχον, ἐπὶ Φορωνῆος μόνης τοῦ θεοῦ βίου και νομῆδος περιγραφή γέγονε, μετασχημασθέν τε εἰς ἀθρώπων. Post *Inachum* autem *vix* sub *Phoroneo* *ferina* et *pastoralis* hominum *vita* mitior et *elegantior* facta est. *Scaliger* laudat

Porphyrium περὶ ἀνοχῆς, *Apidi* primas leges ascribentem, quem tamen *Clementis* testimonium in proptreico refutat.

Ibid. *Phoroneo*. Fortasse verum est, quod ait *Scaliger*, putasse *Hieronimum* multos *Phoroneos* fuisse, huncque primum omnium ita vocatum. Ferunt autem Græca juxta *Aousilæi* testimonium penes *Clementem*, Φορωνία πρῶτον ἀνθρώπων γενέσθαι, *Phoroneum* primum ea hominibus castitasse: et *Phoronidis* auctor apud eundem, πατέρα θεῶν ἀνθρώπων eum vocat: *Nonnus* ἀρχηγόνον. *Pausanias* tamen *Corinth.* cap. 15 propius ad verum, ἐν τῇ γῆ, τῇ γῆν Ἀργολίδι ὀνομαζομένην, γενέσθαι πρῶτον dicit in terra, *Argolide* nunc appellata, primum fuisse. Eo autem *verosimilius* est, primum regem, quam primum hominem iis verbis exprimi. *Hyginus*: *Hic*, inquit, *primus mortaliū dicitur regnasse*: et paulo post: *Jupiter* *æcoridum* regnandi tradidit *Phoroneo*, ob id beneficium, quod *Junoni* sacra primus scil. *Lactant.* ad iv *Heb.* *Stat.* vers. 569, illud *mitissime* *Phoroneus*: *Hic* est qui primus *Junoni* sacrificasse dicitur... et qui primus mortaliū regnavit.

Col. 271. *Thessalus* *G. filius* regnat. In Græco primus dicitur rex *Thessaliæ*: quoniam etiam addit *Syneclius* de suo, regionem ab eo nomen accepisse. Cætera quæ hunc pertinent, *Scaliger* præoccupavit, quem adire præstat eruditissime disserentem. Vides tamen et quæ nos infra ad num. 436, *Steyoniorum* 42, disputamus ex *Parmenis* *ms.* aliorumque librorum hæc nota, *Primus regnavit in Thessalia* *Æmon*, quam *Ponticus* post aliquot annos differt. Re enim vera *Hæmonis* filium, non Græci *Thessalum* veteres scriptores fere omnes faciunt. Et ipse equidem *Eusebius* infra, ad annum *Abrahami* 440 *Hæmonem* *Thessalorum* primum regem dicit, quem et *Thessali* *patrem* alii vocant. Videretur hic noster *Thessalum* memorare ex *Apollodoro*, si *Hæculus*, non *Græci* filium dixisset. Ille enim lib. ii. c. 7, in fine, ex *Chalciopæ* *Eurypili* filia *Thessalum* ait suscepisse. Tum vero *Diodorus* *Sicul.* lib. iv, *Thessalum*, a quo nomen *Thessalia* accepit, filium, non *Hæmonis*, nec *Græci*, sed *Jasonis* et *Medææ* prodit. Vide nos infr. ad laudatum *Abrahami* an. 440.

Ibid. *Ogyges*. Minus bene *Ogygus* apud *Ponticum*. Contendit porro *Scaliger*, scriptum ab *Eusebio*, ἐν Ἀρχῇ Ἰσραηλιτῶν, και Ἐλευσινῶν ἐκτισέν: in *Attica* regnavit, et *Eleusinium* condidit: cum tamen neque in Græcis Ἰσραήλιος, neque in Latiniis codicibus illius verbi regnavit vestigium sit.

Ad hæc regnasse eum Thebis, non in Attica, tradit Pausanias lib. 1, cap. 38, quem autorem denno Scaliger Eusebio opponit, ut Eleusinam ab Eleusine, non ab Ogyge conditam probet. Verum ille dantaxat inditum ab eo nomen urbi scripsit: 'Ελευσίνα δὲ ἦρα, ἢ ἢ τῆν πάλιν ὀνομαζούσαν: nec diffitetur dici eum a quibusdam Ogygi filium, ut possit adeo conciliari commode cum Eusebio, si, quod alias usuvenit, Ogygos a se conditam civitatem de filii nomine nuncupavit. Certe Africanus quoque, cujus optimum fragmentum huc pertinens e libro in chron. exhibet Eusebium de præparat. evang. lib. x, Eleusinis conditorem hunc facit; atque ex Latini Orosius lib. 1, cap. 7, Otho Frisingensis lib. 1, cap. 43, a quibus tantisper dissentit Petrus Comestor histor. scholast. lib. 1, cap. 76, scribens sub Ogyge rege, quæ urbem quæ vocabatur Acta, innovans, Eleusim vocavit. Cæterum, ne longiores hic simus, videsis de hoc rege loquentes Lycophronem, Nonnum, Varro-nem, Justinum martyrem, et Servium ad Virgili-ii eelog. vi, 41, denique unum pro cunctis Meursium de reg. Athen. lib. 1.

Ibid. *Lacon Tritonidem.* Quæ huc pertinent, preoccupavi ferme omnia Meursius de reg. Athen. lib. 1, cap. 4. Nimirum veteres de Tritone fluvio aut lacu omnes consentiant, et cum primis qui ab Eusebiano hocce chronico acceperunt, August. de civ. Dei, lib. xviii, c. 8; Otho Frisingensis lib. 1, c. 13; Petrus Comestor, lib. 1, c. 76, tum in chronico Marianus Scotus, atque alii magno numero. Verum de loco dissentit inter se alii: ut enim scholastes Apollonii lib. 1 notat, Τρίτωνος ἑσῆς, Βωσῆας, Οὐραῖδας, Ἀδῆας, Τρίτωνες τρεῖς sunt, Βαοτία, Θεσσαλία, et Λίβυα. Atque ad hunc quidem Libyæ tum ipse scholastes, tum alius Pindari byth. od. iv, et Herodotus lib. iv, natam Minervam tradunt: quod et Lucanus probat lib. ix:

Terrarum primam Libyæ (nam proxima celo
Ut probat ipse calor) tetigit: stagnique quieta
Vultus vidit aqua: posuitque in margine plantas,
Et se delicta Tritonida dixit ab unda.

Boeotiam videtur, ex regis mentione, preferre Eusebium quam sententiam et Pausanias in Bœ-ticis sub finem cap. 33, ita laudat, ut aliam tamē de Libya non improbet: 'Παὶ δὲ καὶ ποταμὸς ἑναδῆα, κ. τ. λ. Hæc torrens præterlabitur non mag-nus, quem Tritonem nuncupant, quod Minervam ad unam Tritonem educatam vulgo proditum est: quasi hic ille Triton sit, non autem qui ex Trito-

nide patude, quæ in Africa est, in Libyem mare descendit. Demum et Arcadas scribit ejus dem incunabula sibi vindicasse, quod fuerit apud Alpherenses nata. Vide ejus Arcadica, c. 26. Ad eundem modum et de nutrice loquentes in di-versa abeunt. Quidam enim, eodem Pausania teste, dicunt unam filiarum Ogygi, quam vocant Alalcomeniam, alii Alalcomenem virum indigenam: quin Tritonem ipsum alii nominam faciunt Palladis patrem, quod Apollodorus libro tertio tradit. Porro autem in ipsa etiã collocanda in hoc libro historia, dissensio est, siquidem eam Scaliger post adhuc annos qua-tuordecim recenset, sive post Phoronei ann. 26. Ita et primi Palatini codicis antiquarius, teste Salmasio, ad eum numerum: *Supra scripta*, in-quiens, *historia in novo codice est posita ad nu-merum 12 regni Argivorum: in veteri ut hic:* scilicet et reliqui Palatini, et Parmensis, quo nos utimur, mss. tum editi plerique alii libri cum Pontaco ad hunc numerum 12 Argivorum referunt.

Col. 273. *Belochus.* Clemens Alexandrinus laudatus etiã Scaligero, Βελόχρον hunc vocat.

Col. 274. *Niobe.* Minus recte, saltem ad mss. fidem, Scaliger, quem quidam *Serapim* vocant. Videtur autem legendum etiã in Græco, 'Ἀπὸ τῶν τε Σέραπων καλοῦμενον, supplendaque ex sub-sequenti versu verba, *ἠελίου τῆν*. Eadem, Cæte-rum et recepte apud veteres sententiæ contra-dicit Syncellus, qui Nioben hanc Phoronei filiam fuisse inficiatur, sed Inachi uxorem facit, atque adeo Phoronei matrem. Contradicit vero ad hunc modum etiã Eusebius in adversa Ægyptiorum columna, ubi Phoroneum magis in eo a veteribus dissonant, quod Apidem, qui fra-ter fuit Niobæ, ejus filium ex Jove asserunt. Equidem qui genealogias istas ab Inacho enar-rant, Apollodorus et Pausanias, nonnihil inter se differunt: consentiunt in hoc tamen, quod Argus, non Apis ex Niobe sit natus. Quo igitur pacto conciliari eum his noster possit, non video. Confer, si libet, præter laudatos auctores, Diodorum Siculum lib. iv; Nonnum xxxi, Hygi-nium quoque c. 145, et scholasten Stati Theb. iv. His adde Dionysium Halicarnas. antiq. Rom. pag. 9, ubi ex hæc Niobe Phoronei filia, et Jove natum Pelasgum (alterum filium) refert: et Pausaniam denuo in Corinthiæ. cap. 22, ubi de industria Niobem Phoronei vocat, ut eam ab al-tera Tantalii filia discernat. Demum et Tzetzem

in Lycophron. pag. 38 sehol. Euripidis ad Orest. v. 933, et ut alios omittam, Eusebium ipsum præpar. evang. lib. ii, ubi, *Zelus πρότερον αὐτῆν ἐπέφυγε γυναικὶ θυγατρὶ Νιόβης, κ. τ. λ.*

Col. 271. *Telechines.* Juxta Græcum textum, *Telechines et Caritate*, dissidentibus inter se mi-rumque in modum corruptis Latinis mss., repo-suit hic Scaliger, qui et de duplicibus Caryis, Laonicis nempe et Arcadicis, prolixius dispu-tat. Atque illa quidem illarum sunt gentium vocabula, quæ bellum Phoroneo intulerunt: hæc autem quæ et nos cum Pontaco retinemus pressius ad mss. fidem, propria videntur ex isdem illis nationibus singularium duorum seu regum nomina: neque enim est verosimile, si Telechinas et Caryatas scripserunt sive Eusebius, sive Hieronymus, potuisse in multo barbariores voces *Teltaphis et Carsatis* depravari: bene au-tem e contrario. Tametsi malim equidem, *Thel-cisis*, vel *Thelciscius*, reponi ex omnium emenda-tissimis Palatinis mss. Porro autem Parthasio-rum, quos bello læcessiverunt, Pausanias memin-it in posteriorum Eliacorum, sive lib. vi, c. 8, et epigrammate quo Oamarthus laudatur,

'Απ' Ἀρχαῖδας Παρθάσιος γενεά,

et lib. viii, ubi singulas eorum urbes recenset. Sed et scholastes Euripidis ad Orestis vers. 1647:

Παρθάσιον οἶκτον δάπεδον, ἑναυτοῦ κύκλον.

Oi rivi, inquit, πόλιν, οἱ δὲ γότρων εἶναι φασὶν ἀπὸ Παρθάσιου τοῦ Πηλοσσοῦ ὀνομασθέντων, ἕς ἀνέβησαν τοὺς Ἀρχαῖδας, καὶ Πηλοσσοῦς αὐτοὺς ἐκονόμασαν. Cæterum observatum Salmasio, ita ab sæptus laudato antiquario subscribi huic perioche in primo Palatino, *supradiata historia in novo codice est ad num. 33 regni Stegoniorum, in antiquo autem posita est ut hic.* Et verum est. Nam omnes reliqui Palatini cum Sicardina edit. ad illum nu-merum eam agnoscent.

Col. 273. *Jacob.* Jacobi descensum in Mesopotamiam alio atque alio ejusdem ætatis anno chronologi veteres pro sua quisque ratione assignant. Quod vero mirum est magis, ac nostra quidem interest scire, in hac ipsa ascribenda unius Eusebii sententiã pugnant inter se cum veteres libri, tum critice hujusce operis editores. Scaliger refert ad numerum 232, atque adeo Jacobipsum annum septuagesimum secundum: admonet vero in notis, ex filo tituli Hebræorum apparere, eum fuisse Jacobi septuagesimum septimum. Pontacus e contrario differt ad nu-merum usque 240, Jacobi ann. octogesimum;

satisque habet indicasse verbo tenus in notis, varie situm esse hunc paragraphum in mss. Nobis non alio, quam huic septuagesimo octavo anno visus est Eusebius eam historiam ascrip-sisse: neque porro huc eam revocare dubitavi-mus. Persuasit vero cumprimis S. Prosperi tes-timonium in chronico integro, ubi nectum re-rum seriem, sed ipsa etiã hæc verba mutatis ab Eusebio, hic apposuit. Dein momenti pluri-mum addiderunt tres omnium antiquissimis mss. Aurelianensis, Lemovicensis et Pithocanus apud Pontacum, quibus adscendi debet etiã Parmensis, quo utimur; tametsi nonnihil hic loci in numericis notis fuerit ab antiquario deprava-tum. Demum quod necesse hoc saltem erat temporis intervallum ex Eusebii mente, a des-censu Jacobi ad Josephi natalem diem, quem tum ipse ponit ad ann. Jacobi nonagesimum secundum, tum ex Scriptura colligitur, post quatuordecim annos servitutis in Mesopotamia ex Rachel generatum. Idem erat intelligere ex Syncelli contra hanc hypothesis objectione, quam subsequenti annotatione expendimus. Quod interim lectionem Latini contextus spec-tat, in Parmensi mss. *et servit ibi legitur pro servavit*: minus adhuc recte Scaliger, *Jacob Mesopotamiam venit, et servit apud, etc.*, qui et quinquentium post, sive ad Jacobi ann. septua-gesimum octavum addit de suo, ut videtur, neque enim quid simile aliis in libris invenimus, hanc periocham, *Jacob Liam et Rachel in Mesopotamia duxit uxores.*

Col. 273. *Jacob generat Levi.* Syncellus ait, *Ὅστις τὸν κατὰ Ἀρχαίων μοι δόκει ὀνομασθῆναι εἶναι τὸν Λεὼν γεννηθῆναι τῷ πατρὶ τῶν Ἰακώβ, ὅστις κατὰ τὸν Βλάσιον τῶ ἀπὸ τοῦ πατρὸς. Neque secundum Africanum mihi videtur fieri potuisse, ut Levi natus sit octo-gesimo septimo Jacobi anno, neque juxta Eusebium eodem anno octogesimo septimo. Huic igitur anno, quemadmodum et Scaliger reensuit, non ut nostra ferunt exemplaria, octogesimo nono Levi ortum Eusebium assignaverit? Equidem hand puto; quin imo errorem apud Syncellum in-repressis in numericis notis existimo, ubi de Eusebio loquitur, ac legendum ὅστις κατὰ τὸν Βλάσιον τῷ πατρὶ. Neque juxta Eusebium anno octogesimo nono: ut quid enim disjunctive diceret, atque altero isocelo, neque juxta Eusebium, si Africani pariter atque Eusebii eadem supputatio fuit? Porro quod Syncelli objectionem ita Scaliger admittit, ut eam non γὰρ quidem pro auctore suo re-ponat, ea causa est, quam modo dicebamus,*

quod inde appareat, se contra Eusebii mentem, Jacobi descensum in Mesopotamiam anno ejusdem septuagesimo secundo adjunxisse: neque adeo tunc bene non inerudita Syncelli objectio in universum procedat. Videtur Goarum in notis utramque, nostri scilicet suique auctoris sententiam pluribus exponentem: ita vero excipito adversarii argumenta, ut teneas, quod ille ignorat, cum expleto primo servitii septennio, Laban Rachelis loco Liam natu majorem filiam substituit, non recusasse tamen justis Jacobi postulationibus, et Rachelam dare interim ea lege, ut alterum septennium serviret, minime vero post exactum istud quoque temporis intervallum disulisset. Hac adhibita cautione, quecumque adversus Eusebium proferuntur, nullo negotio refutabis: nam si velimus hic nos singula utrinque expendere, nullus erit dicendi finis.

Ibid. *Messana*. Quod ait Scaliger ex Strabone, Cellarius quoque ex Diodoro, atque aliis, prius dietam urbem hanc *Zanelen*, non usque adeo certum videtur. Enimvero Stephanus eo nomine diversam a Messana urbem designat, neque enim illi ejus meminit. Sed et Scymnus Chius, Zanelen cum Catana et Callipoli jungens, post aliquot versus Agrigentum et Messanam recenset, quo manifestius nullum est dictionis indicium. Idem hujus primordia et conditum ad Iones ex Samo profectos refert: Οἱ Γάλλοι δ' ἔκτισαν Ἀκράγαντα, Μεσσαῖν ἢ Ἴωνες, ἢ Σάμου. Sive, ut per apocopen legendum Holstenius docet, καὶ Μίσσην ἢ Ἴωνες, etc. Silio Italico lib. xiv dicitur, *Oseo memorabilis ortu*. Cur porro Martemina sit dicta, narrat Alphius historicus apud festum in voce *Mamertini*, qui eos ait Samnites fuisse, qui tempore pestilentie (ut ver sacrum ex Apollinis precepto voverent) patriis sedibus jussu decedere, in Siciliam venerunt, atque ibi Messanensis bello vexatis suppetias ferentes, eos ab hoste liberarunt. *Itaque, ait, provinciales, ob meritum eorum, ut gratiam referrent, et in suum corpus communionemque agrorum invitavit eos, et nomen accepit tunc ut dicerentur Mamertini, quod conjectis in vestem duodecim deorum nominibus, Mamers forte exierat, qui lingua Oscorum Mars significatur*. Polybius lib. ii et Diodorus in *ἔθλοις* lib. xxi paulo aliter, Campanos eos fuisse tradunt, qui occupata per scelus Messana, Mamertinorum a Marte, sive martialis ausu sibi nomen indiderunt. Varro lib. iv, Sabinorum illud esse vocabulum; Plutarchus in vita Pyrrhi, Latinorum contendit. Meminit tum iste

Μαμερτίων τῶν ἐν Μεσσαίῃ etiam in Pompeio. Porro autem Messenem Peloponnesi cum Messene Sicula haud raro veteres confundunt: neque adeo inficias ibo, hunc ipsum errorem videri peccasse Hieronymum lib. i contra Jovianum, num. 41, ubi: *Cum quinquaginta, inquit, virgines Lacedaemoniorum Messenii violare tentassent, de tanto numero ad stuprum nulla consensit, sed omnes libentissime pro pudicitia occubuerunt. Quamobrem grave bellum, et longissimum concautum est, et post multum temporis Mamertia subversa est*. Hanc Scaliger hallucinationem superbe irridet. Legit autem ipse hic loci: *Hoc tempore in Sicilia Messana, quæ, etc., hancque periocham ad 47 Argivorum numerum collocaat, minus recte, ad mss. saltem codicum fidem; nam et in primo Palatino, in quo ad annum 48 ponitur, notatum tamen est laudati sæpius antiquarii manu, teste Salmasio, in codice novo superscripta historia ad numerum 40 Argivorum habetur*.

Col. 273. *Messapus*. S. Augustinus de civitate Dei, lib. xviii. cap. 4: *Regnantibus Assyriorum decimo rege Baleo, et Sisyoniorum nono Messapo, qui etiam Cephisso a quibusdam traditur (si tamen duorum nominum homo unus fuit, ac non potius alterum pro altero putaverunt fuisse hominem, qui in suis posuerant scriptis alterum nomen), cum rex Argivorum tertius Apis esset, etc.*

Ibid. *Diluvium*. Ad hunc numerum 254 diluvium Ogygi referunt plerique omnes mss. æque atque editi libri. Scaliger biennio post differt, quoniam facit Palatinus ms. apud Salmasium: ubi notatum est tamen antiquario, haberi eam historiam in novo codice ad numerum, ut hic, Argivorum 44. Legit præterea perperam, *diluvium Egypti hoc tempore fuit, quod factum est, etc.*, nec eum errorem animadvertit, ubi in notis in *Attica* legi vult pro *Ægypto*. Neutrimum Eusebius dixit, ut ex mss. libris, atque ipso Græco apud Syncellum textu manifestum est. Quod pertinet ad ejus cataclysmi epocham, cum vetus chronologus apud Cedrenum ducentis quadraginta octo annis ante Deucalionem collocat: Africanus ex Hellanici, Philochori, Castorici, Thalli, et Diodori Siculi scriptis ostendat, mille ac viginti annis ante primam Olympiadem exstitisse, ut ipsemet Eusebius l. x præparat. evangel. sub finem tradit. Eadem Orosii sententia fuit lib. i cap. 7, qui exinde ad epocham Urbis conditæ annos censet mille et quadraginta: nempe triginta plus minus supra Eusebii ra-

tiones uterque exaggerat. Molius sibi ac veritati consuluit Tatianus cap. 60, absolute referens ad Phoronei tempora: quod et Augustinus lib. xviii de civit. Dei, cap. 8 facit, ubi tamen nescio quos trecentos annos, pro ducentis et quinquaginta *μνημονοῦν* lapsu memorat.

Col. 273. *Telchines*. Orosius lib. i histor. c. 7: *Telchines et Carpathii* (legend. videtur *Cariatae*) *Rhodum insulam, quæ Ophiussa antea vocabatur, quasi tuta possessione ceperunt*. Quare et Τελχίνων ἡ πόλις ἀπὸ τῶν ἀπὸ τῶν ἐπὶ τῆν appellatam, docet Strabo lib. xiv. Criminatur vero Scaliger Hieronymianam interpretationem hujus loci, quam ait mancam esse, atque historiam nobilissimam dissimulare, his contentam verbis, *Τελχίνες, ἑκπεσόντες Πελοποννήσου, Τελχίνες ἐκπύλι Πελουποννησοῦ*. Sed vellem prius certo aliquo testimonio ostendisset, fuisse ita ab Eusebio scriptum: Syncelli enim illa sunt quæ et nos laudamus ad sensus integritatem, non propria archetypi verba: quæ vero simile omnino non est, si ibi exstissent, voluisset S. interpretem dissimulare.

Col. 275. *Memphis ab Ape condita*. Non ait Syncellus ab Ape, sed κατὰ τοῦτους τοὺς χρόνους. Imo inferius nedum ille, sed Eusebius ipsemet ad num. 524, ab Epapho, Ius secundæ ac Jovis filio, conditam Memphim, pari consensu tradunt: quæ et pervulgata Apollodori lib. ii, Hygini capp. 149 et 275, aliorumque auctorum sententia est. Ingeruisse autem videtur noster, et qui ab eo hauserunt reliqui omnes, quod Herodotus in Thalia n. 27 atque alibi docet, *Ægyptiorum Apidem a Grecis dici Epaphum, ὃ Ἄπει, τὸν Ἑλλήνας Ἐπαπον καλοῦσι*. Et, ὃ δὲ Ἄπει αὐτὰς ὃ Ἐπαπος. Adeo cum apud alios legeret ab Ape conditam Memphim, apud alios ab Epapho, duos ratus conditores, pro varia auctorum sententia diei, eum quasi vetustiorum multo ad hæc tempora, hunc post ducentos, et quod excurrit, annos ad seriem historie retulit. Et poterat tamen ab ipso, quem, ut videtur, ob oculos habebat, Clemente Alexandrino lib. i stromatum edoceri, cui Apis, qui Memphæus auctor dicitur, idem ille est atque Epaphus. Sed nec magnus Scaliger diversitatem hæc nominis intellexit, siquidem Epiphanium ex una parte, qui cum Eusebio facit: ex alia quasi ab his dissentientem Apollodorum laudat. Nec illi norunt, qui ita conciliare student, ut fuerit ab Apide primum urbs condita, et Memphim κατὰ πρόληψιν a scriptoribus nuncupata:

quæ instaurata postmodum atque amplificata ab Epapho, de uxoris ejus nomine nomen illud accepit. Fraudi fuit illa nominis tractatio ad Græcos. Verum utinam nos hallucinationem hanc recte stultuliorum, negotium facessent alii, et cumprimis Diodorus Siculus lib. i, qui Uchoream ab Osymandia rege octavum ejus conditorem urbis facit. Locus Scaligeri, atque aliorum, qui hæc pertractarunt, diligentiam effugit. Ait vero, τὸν δὲ τοῦτου τοῦ βασιλέως ἀπογόνου ἕδος; ὃ προκαγοροβαίς Οὐχοροβαί; ἔκτισε πάλιν Μίμφιν, ἑκπεσόντων τῶν κατ' Ἀγυπτου. *Ex progene hujus regis, Osymandiae, octavus nomine Uchoreus, Memphin condidit, urbium Egypti clarissimam*. Ad hæc Fl. Josephus, qui eo vetustiorum multo originem a Mene Ægyptiorum primo post deos homine rege repetit lib. viii antiq. c. 6: *Μεναιον ὦναι τὸν Μίμφιν ἀναδομήσαντα, ὃς ἔτασε πολλοὺς ὑπερσθένων ἔργων τὸ πᾶντο ἡρώων Ἀβράμου. Α Μενε, qui Memphin condidit, quique multis annis Abrahamum avum nostrum antecessit*. Denique Herodotus, qui ante ipsum Meneum urbem illam exstitisse refert in Euterpe, c. 99, ex sacerdotum Ægypti sermonibus. Aiebant enim illi, Meneum, qui primus apud Ægyptum regnavit, ἀπογεροσάει τὴν Μίμφιν, ποντίβιν separavisse Memphin, et fluvio, qui montem fabulosum preterlabebatur, inde abacto, atque in novum alveum ducto, cum terra facta esset continens, locum apud quosdam fecisse fabule, ut diceretur τὴν πόλιν κτίσαι τούτων, ἧτις ἦν Μίμφιν καλεῖται, urbem hanc condidisse, quæ nunc Memphin appellatur.

Ibid. *Josephus... dicit Ægypti*. Si regis nomen, a quo in tantam dignitatem Josephus evelctus est, certo sciretur, tum posset ex hoc primum loco constitui Ægyptiorum historia, quam ad hoc usque tempus nullis certis principis ad chronologie sacre comparationem inniti diximus. Et Syncellus tamen pag. 49 dicere audeat, ἐπὶ πάλιν συμπερίνευται, ὅτι ἐπὶ Ἀράφου ἤρξεν Ἰωσήφης τῆς Ἀγυπτου. *Una omnium voce fertur, sub Aphro Joseph in Ægypto potestatem exoruisse*. Mentitur vero: nam neque id Manetho scripsit, neque vernaentis Iudæorum historie scriptor Josephus, non alii antiquiores, nec domum Eusebius noster: ut nihil dicam, magno etiam consensu interdu veteres in hujusmodi rebus errasse. Ego vero propius diei existimasse, Apachnam regem illum fuisse, idque posse ab ipsa Scriptura, Genes. xii deduci, ubi dicitur Joseph Zophnat Panech ab ipso rege cognominatus.

Priore scilicet voce *desideratus*, vel *intimus* significatur, iuxta receptiorem etymologiam; altera nomen ipsum est *Pachna*: ut dictus adeo sit uno eodemque ad rem gestam per quam apud sensu, *intimus Pachnae*, sive acceptissimus regis *Paneneh*. Levis nempe illa unius litteræ metathesis orientalium linguarum ingenium sapit, varietque punctationis, cum de una in aliam linguam nomina transferuntur, quod potest plerisque aliis petitis a Scriptura exemplis comprobari. Porro locum hunc Scaliger ita legit: *Ex Hebræis Joseph dicitur Ægypti annos 80, tricesimo ætatis suæ anno.*

Col. 275. *Secundo anno famis.* Laudat ad hunc locum Scaliger illa Syncelli verba p. 87: Τῷ β' ἔτει τοῦ λιμοῦ καθ' ἅβαν οἱ ἀδελφοὶ τοῦ Ἰωσήφ εἰς Ἀίγυπτον, ἕταρ ἢν τοῦ μὲν Ἰωσήφ 79' ἔτος, τοῦ δὲ Ἰακώβ 80'. Fortasse autem non animadvertit hunc Syncelli locum magis contra se facere: si enim rationes recte Syncellus inicit, tum male Scaliger secundum annum famis cum 10 principibus Josephi composuit. Et expressius tamen, et videtur, de suo ita exaggerans legit in Latino: *Hoc anno, qui secundus famis fuit, introiit Ægyptum cum filiis suis Jacob, qui cum a Pharaone, etc.* Levis errare videtur Pontæus, quem explicare utcumque possis de anno famis secundo jam completo. Verum omnium optime Prosper ann. hunc alterum famis, ut et ingressum Jacobi in Ægyptum superiori nono Josephi principatus ascribit, atque unice veram Eusebii lectionem ac mentem est assecutus. Luculentissime etiam Cedrenus, Μετὰ δὲ β' ἔτη, ἔξ αὐ ἤρξατο ὁ λιμός, κατὰ τὸ Ἰακώβ εἰς Αἴγυπτον ἐν οὐ' ψευδαί. Eusebiani vero chronici hujus editores videtur de industria hanc rem ad ann. 10 distulisse, ut magis responsio constaret Jacobi ad Pharaonem, se esse ann. 130. Levis autem hæc causa fuit: potuit enim verissime nono Josephi anno, qui famis secundus fuit, ad finem vergente, in Ægyptum adveniens Jacob, et post aliquot temporis interstitium Pharaonem alloquens, jamque incerte Josephi principatus 40, ita Pharaoni respondere, annum se agere 130.

Ibid. *Diopoliitanorum.* Videtur isthæc ex Latina interpretatione excidisse verba, *regnum sexdecim*, que et orationis contextus, et historice veritas postulant. Corrupti etiam in numericis notis editi Syncelliani codices, qui solos *quatuordecim* hic numerant, quem nos errorem in Greco emendare ex alio Syncelli loco, atque Eusebio, non dubitavimus. Reposuimus deni-

que *Diopoliitanorum*, pro mendoso *Diopoliitanorum*.

Ibid. *Eratus.* Semel atque iterum Pausanias in Corinth. cap. 5, *Poratum* hunc vocat pro *Erato*: quod antiquariorum tribuendum est vitio, qui *Ἡράτος*, ut scriptum facile fuerat, litteræ prioris cum I similitudine decipit, in *Ἡράτος* depravarunt. Alias cum ipse Pausanias, tum ceteri libri omnes *Eratum* scribunt. Penes Syncellum erat *Ἡρατος*.

Ibid. *Sparta.* Eorum quæ huc pertinent, nihil ferme reliqui nobis fecit Menesius miscell. Latic. lib. iv. In tanta autem fluctuatione veterum, qui Sparte originem ab aliis atque aliis conditoribus respetuit, haud sane parum est, cum nostro facere Stephanum in Lacedæmone, ubi *Σπάρτη*, inquit, *πρότερον ἀπὸ Σπαρτοῦ* appellabatur, tametsi hunc Spartum Amyclantem filium, non Phoronei deat. Eum locum Eustathius quoque descripsit. Sed et Seymnus Chius Spartum v. 604.

Ὁς πῶς; ἔτι τοῦ Σπαρτοῦ κτίσις.

Cæterum *Σπάρτονα* alii cum Pausania, non *Σπαρτόν* vocant: civitatem vero tradit etiam Apollodorus lib. iii ita appellatam ex Sparta Lacedæmonis conjuge, et filia Eurotæ, qui ἀπὸ Ὠλεγγὸς αὐτῆς γενέσθαι descenderat. Sed est illa recentioris ætatis, solisque annis 308 illi excidio superior. Sunt autem et qui dietam sic volunt, propterea quod Leleges primi ejus urbis conditores prius *διεσπαρμένοι*, sparsim habitantes, in unum ibi convaluerint. Vide Stephanum in epitome, Strabonem quoque lib. vii, et Dionysium Halic. lib. i. Jam vero Scaliger hanc periocham post adhuc septem annos, siva post numerum ab Abrahamo 300 differt. Nostræ autem, atque adeo Pontacæ recensionis ad numer. Argivor. 24 cum Parmensis atque alii, tum tres Palatini posteriores mss. suffragantur, quod etiam ibi notatum est antiquario.

Ibid. *Argus.* Hic est, qui peninsulam Apiam prius dictam, a se *Argos* voluit appellari, unde apud Hesyechium, *Ἄργος Πειλοπόννησος*. Scaliger notat, apud Talianum legi *Ἄργεος*, ut in excerptis barbaro-latinis *Argius*. Laudat et Apollodori locum, *Ἄργος δὲ Ἰακώβον παρὰ Φοροντίου τῆς βεσσιέταν, etc.* ex quo, ut etiam ex Hygino cap. 124, qui inter Phoroneum et Argum nullum regem ponit, tantum non colligit, hunc illi proxime successisse, Apide, quem Eusebii interserit, non admissio. Cui quidem egomet

sententiæ suppetias ibo; nam que alii pro eo Apide inter Argivos reges computando, Pausania Corinth. c. 5, atque Æschyli in supplicibus proferunt testimonia, nihil ad rem sunt. Quippe ille Pausaniæ Apis, non Argivorum rex, aut Phoronei filius fuit, sed Telechini Sicyoniorum regis: luculenter e contrario ex capp. 15 et 16 ejusdem libri constat, ab eo non fuisse Apidem cum Argivis regibus recensitum. Neque porro Æschylus regem Argivorum cum dixit, sed adventum, qui ultra Naupactum venerit, facit in Eumenidibus: quod et superius ostendimus. S. Augustinus qui lib. xviii, c. 6, de civit. Dei, præterea Argum huncce Apidis filium dicit, veterum omnium ipsiusque Eusebii auctoritati adversatur.

Col. 277. *Prometheus.* Rursum post ferme annos centum eundem Prometheum refert ex aliorum opinione Eusebius. Sed et S. August. de civ. Dei, lib. xvii, c. 8: *Cum*, inquit, *regnaret Assyrius quartus decimus Saphrus* (hic mihi *Spherus*, sive *Iphereus* videtur penes Eusebium: non ut vulgo putant *Manlyus*, aut *Manlyus*, quanquam ille decimum tertium, non quartum locum teneat), et *Sicyoniis duodecimus Orthopatis, et Crisius quintus Argivis... regnantibus memoratis regibus, fuisse a quibusdam creditur Prometheus, quem propterea ferunt de Iulo formasse homines, quia sapientia optimas doctor fuisse perhibetur, etc.* Africanus a Scaligero laudatus lib. iii chronograph. ait eum fuisse post diluivium Deucalionis annis cxiv. Faciunt ejus verba propius quam Syncelli ad Eusebianum contextum: Μετὰ δὲ τέσσαρα καὶ ἑξήκοντα ἔτη ἢν Προμηθεὺς ὁ πλάστον ἀνθρώπων ἐμύθετο - σοφὸς γὰρ ὢν εἰς παιδείαν αὐτοῦ ἀπὸ τῆς ἀπαρθροῦσας μετέλαττε. Confer, si lubet, Hyginum cap. 142, et Casaubonum lection. Theorit. c. 20.

Col. 277. *Mamlyus.* Multum in hoc etiam nomine variat librariorum scriptura; nam et *Amythum*, et *Nemium*: *Marmintum*, et *Mainium*: *Mamium*, et *Maminthum* in mss. atque editis libris invenire est, que omnia Græcus apud Syncellum textus emendat. S. August. lib. xviii de civ. Dei, c. 7: *Regnantibus Assyriorum duodecimo Mamio, et undecimo Sicyoniorum Plennæo, et Argivæ adhuc manente Argo, mortuus est Joseph in Ægypto annorum centum et decem.*

Col. 279. *Plennæus.* Minus recte in Scaligero editione *Plennæus*, nec satis bene in Pontacæna *Plennæus*, in Sichardina et Latinis aliquot mss. *Plennæus*, vel *Plennæus*, et rursus sine diph-

thongo, *Plennæus*, et *Plennæus*. Impressam lectionem Græca apud Pansianum, et apud Syncellum, melioris note Latini codices probant. Ibid. *Joseph mortuus.* Que ad hunc locum Syncellus, ductis ab Adamo rationibus, contra Eusebium blaterat, tametsi Scaligero probratur ex parte, minime ad rem sunt: siquidem Eusebius ab Abrahamo, non a mundi conditio rationes inicit. Tralatitium porro illud, quod ad fastidium usque et usque exprobrat de Cainano juniore juxta suam hypothesim expuncto: in qua quidem ipsa reprehensione dolose, ut ait Goarus, agit, ex sua nimium et adversarii sententia captiosum quid inferens.

Col. 279. *Hebræi... severantibus annis 144.* Primum quid Scaligero, tum quid nobis videatur, dicamus. Jacob, inquit, obiit anno Abrahami 307, ut supra notatum est. Vixit in Ægypto annos 17, quibus deductis de 307 supersunt anni 290 ab Abrahamo nato, ad descensum Jacob in Ægyptum. Quia anni 430 more Hebræorum in Ægypto putantur ab anno 75 Abrahami, illis deductis, remanent anni 215 promissionis; quod est dimidium annorum 430, quos in Ægypto fecerunt Hebræi. Ergo reliqui totidem sunt a descensu Jacobi, ad exodum. Stulti Judæi 210 tantum putant. Thargum Hierosolymitanum commate 49, cap. xii Exodi: **שמונים ושתים עשרה שנה** ויתכר במצרים תלתן מאה שבין ומושג בני ישראל ויתכר במצרים תלתן ויהי אשכול ארבע מאה ושלשים ושלשה. *Habitatio filiorum Israel, quam habitaverunt in Ægypto, triginta semita, et in illis compleverunt annos cccc. Triginta semitoth, sive hebdomades annales, sunt anni 210, idque colligitur ex verbo ויך, Genesios xlii, 2, quod verbum significat, descendite, cujus litteræ numerales colligunt 210. Denique eo Judaica processit ἀκρολογία, ut ex alio loco id colligerent, ex Thargum Cantici cap. xi, 8, **שנים משה** ויהי אשכול ארבע מאה ושלשים ושלשה. *Saltans in puritate avorum suorum centum nonaginta annis: ergo, inquit, supersunt anni 210 de quadringentis. Addunt fabulæ Isaac prius vocatum fuisse ישהק, per sinistrum. Deinde Deum ab eo rogatum mutasse illud ש in y, unde contigerit, ut mora Israelitarum in Ægypto tot annorum fuerit, quot de 600 remanent, deductis 90, hoc est 210: ש enim sunt 300; y 90. Quod, inquit, indultum fuit a Deo, ut anni illi breviarentur, propter justitiam aut meritum Isaac בכות עשה ויתכר במצרים ויהי אשכול ארבע מאה ושלשים ושלשה. *Placuit***

sanctos qui benedictus est, accelerare finem propter meritum patrum. Cujus sententiæ vestigia supersunt Matthæi xxv. 22. Sed nugatoribus nugas suas relinquamus. Quidam tamen præpætero Hebraismi amore his fanaticis argutiolis delinuntur. Hæcenus Scaliger: qui ut bene somnia Hebræorum exploserit, aliam tamen, eamque longo gravissimam, cui obnoxia est Eusebiana sententiâ, difficultatem dissimulavit. Neque enim ducenti quindecim, sed quadringenti triginta anni sunt, quos Hebræi in Ægypto fecerunt, ab Josepho ad exodum computandi, si Scripturarum testimoniis stemus. Ab Josepho, inquam, non ab Abrahami in Chanaan adventu, ut Eusebium paulo ante, ad primum repromissionis annum, vidimus supputasse. Nimirum ipse ille quem alludit Genes. xv. 13 et seqq. luculentissimus locus est ad probandum de sola Israelitarum in Ægypto peregrinatione dici: *Scito prenosens, quod peregrinum futurum sit semen tuum in terra non sua: et subjicient eos servituti et affligent quadringentis annis. Verumtamen gentem, qui servituri sunt, ego judicabo, et post hæc egredientur cum magna substantiâ. Generatione autem quarta revertentur huc.* Scilicet de futuro dicitur; neque enim in Chanaan aut peregrina *ἐπίδη*; fuit Abrahami progenies, aut servili unquam jugo oppressa. Quinimo liquet ex decimo tertio et quarto Genes. capite amplissimas ibi regiones Hebræos obtinuisse, vel primam occupatione acquisitas, vel pretio emptas, vel denique bello partas. Manifesto etiam regressus in Chanaan post quartam generationem, sive post quadringentos annos, ex vetere illius formulæ acceptione, afflictis Israelitarum in Ægypto rebus opponitur. Id ipsum fortasse autem clarius ex alio evincitur testimonio Exodi xii. 34 et seqq.: *Habitatio filiorum Israel, qui manserunt in Ægypto* (glossema illud est τῶν LXX quod addunt, καὶ ἐν τῇ Χαναὰν, ἀπὸ καὶ οἱ πατέρες αὐτῶν, et in terra Chanaan ipsi et patres eorum) *fuit quadringentorum triginta annorum.* Quibus expletis, eadem die egressus est omnis exercitus Domini de terra Ægypti. Enimvero hæc regio plane alia est ab Chanaan: filii autem Israel, dicti Abrahamus, Isaacus, atque ipse Jacobus haud possunt. Denique et laudati alias Stephanus Aetor. vii. 6, et Paulus ad Galatas iii. 17, spatium hoc notant: siquidem non a repositione, quæ primum Abrahamo facta est, sed ab ejusdem confirmatione, quæ facta est Jacobo in Ægyptum descendenti, ut Ge-

nesis xli. refertur, ex Scripturæ sermone supputant. Atque expressius quidem Paulus, *testamentum*, inquit, *confirmatum a Deo, quæ post post quadringentos triginta annos facta est lea, non infirmata, etc.* Unum est pro Eusebii sententiâ argumentum, cujus saltem meminisse Scaliger debuisse. Caathus cui ante migrationem Israelitarum in Ægyptum fuit, Exod. vi. 18, filius dicitur Amram, *qui accepit uxorem Iochebed patrualem suam, quæ peperit ei Aaron et Moysen.* Ut igitur multum putes Caathus Amramum, hic Moysen, sexagesimo plus minus ætatis suæ anno genuerint, quibus si addas, quas iste agebat cum ab Ægypto egressus est, septuaginta octo, ducenti ferme anni exsurgunt, quos parum absimili diminutione Eusebius durans quicquid quindecim dixit. Verum ibi qui dicitur filius Caath, non proprie filius putandus est, sed ex ejus posteris, ex Scripturæ in genealogiis contendentis more, quæ certis de causis nonnunquam filios ab avis patre intermedio prætermissis, nominat, interdum et a proavis, aliisque majoribus, qui longa serie præviverunt. In promptu esset, si res ferret, pluribus hoc exemplis confirmare: præsertim, ut ait Grotius, cum genuisse non tantum patrem filium, sed et avum nepotem, et pronepotem proavus, salva recti sermonis ratione dicitur, et nedum Scripturam, sed et alios historicos, puta Solinum in Macedonia regibus, ubi rem in summam conferunt, personas quasdam minus nobiles transilire videamus. Aliunde etiam, sive ex Ephraim genealogia, quæ habetur i Paralipomen. vii. 20 et seqq., colligere est, quindecim fere a Caath gradibus Amramum distasse: longe autem a veri omni specie abhorret, nisi ultra annos 215 in Ægypto commorati sunt Israelitæ, in tam grandem numerum excrevisse, ut habita generationum ratione, non aut decimo ætatis anno genuisse eos liberos oportuerit: quæ rursum cum aliis Exodi et Numerorum testimoniis nequeunt consistere.

Col. 279. *Mispharmuthosis.* Ex hoc loco veterum dicam contra Eusebium instaurat Syncellus, quod ab Anasi primo hujus decimæ octavæ dynastiæ rege, ad Mispharmuthosim ann. 71 supputet reges quinque, ἀπὸ τῶν 85, τὸν γὰρ πέταρον Ἀμένου παραδραμόν, ὃν Ἀφρικανός, ὃς καὶ οἱ λοιποὶ μείνανται, ἕτη χξ' αὐτοῦ ἐπολέσαντο. *Quæ sæc. essent recensendi, quartum enim Amensem, quem cum Africano memorant alii, ejusque ann. 22 prætermisit.* Consequitur Scaliger clamans,

dynastiam hanc pessimo exemplo, neque religiosi scriptoribus imitando deformalam ab Eusebio, ut eam Manetho, si reviviscat, non possit agnoscere. Ego, si aliis caret hypothesis Syncelli vitios, non abnuo, quin, Jussu valere Eusebio, cum sequamur: at si peccat vicissim ille alia ex parte, ac, quod Scaliger quoque notat, falsum colligit in hujusmet dynastiæ annorum diminutione: si dum Amensem illum, aut potius Amensem feminam, conatur vindicare, ab ipso vetere, quod laudat, chronico dissentit, nec uno quiddam aut altero anno, sed solido regni ejus dimidio; nec porro satis bene cum Josepho consonat: denique si tanta est ejus historie obscuritas, ac veterum fluctuatio, et pugna, ut certi nihil excludi possit, non est sane cur Eusebianam seriem, quæ saltem, ut diximus, ad historicam analogiam rectius procedit, repudiemus; potius enim quam temerasse illum dynastiæ ordinem, et regum numerum, verosimile est aliis bona fide, ac forte melioribus, quas representat, usum esse monumentis. Lectionem quod spectat, multo certe proprius ad verum Eusebius *Mispharmuthosis*, sive *Mispharmuthosis*, legit, quod sonat regem *Pharmuth*, quam alii *Mispharmuthosis*.

Ibid. *Criassus.* Testatur et Apollodorus sub init. lib. ii patri Argo Criassum successisse. Pansanias autem Corinthiac. c. 16, *Νείραρον, Peirasum*, hunc vocat, qui sane idem ille videtur, qui mox recensendus est Callithyæ pater, cum e contrario Apollodorus, Callithyam, quam vocat Ἰὰ Πειρήνος, *Peironi*, sive *Peirasi* aut *Peirantis* filiam, Criasi sororem dicit. Satis luculenter Pherecydes in scholiis ad Euripidis *Phœnis*. vers. 1123: Ἄργος ὁ Διὸς γαμῆ Πελῖος, τὴν Ἰακωνὸς θυγατέρα, τοῦ δὲ γίνετα Κρίασος, τοῦ δὲ Περωνίλλου, ἀπ' οὗ Ἐρεθιστοῦ καλεῖται ὁ Ἄργος, καὶ Φόρεας τοῦ δὲ γίνετα Ἀκίστωρ, τοῦ δὲ Ἄργος ὁ νεώτερος.

Ibid. *Callithya.* Haud recte Pontæus atque ipse Scaliger *Callithyas* legunt: pessimo vero editi ante illos libri, et quidam mss. præferunt maseuliano genere, *primus sacerdotio functus est Callithyas Pyrrastis filius.* Sunt et qui *Callithyiam* vocant, et qui *Callithoen* et *Calliroem*: male etiam Syncellus in Græco Καλλιθέσιαν, quem emendare non dubitavimus, ut et illud πρότερος ἱερατεύσαν, in πρώτον ἱεράτευσεν, recta cogente scriptura et sensu; parum absuit quin et Πειρανον, pro Πειρανον, reponeremus: illa enim omnino verior est lectio. Dicitur autem et *Peirasus* Pansanias, et *Peiranthus* aliis. Audiendus denuo

noster Eusebius præpar. evang. lib. iii. c. 8, ex Plutarcho: λέγεται δὲ Πειραξ ὁ πρότερος Ἀργολίδος Ἰθακῆς ἱερὸν ἱσθμίου, τὴν ἱερατὴν θυγατέρα Καλλιθέαν Ἰθακῶν καταστρέψας ἐν τῶν περὶ Τίρυνθα διήκων ἕρην τερῶν εὐκταίων. Νεὰς ἄρχων προέβησαν. Dicitur *Peiras*, *primus Argivum Junoni templum æstruens, et propriam filiam Callithyam sacerdotem constituens, ex arboribus, circa Tirythem, sylvestre pium excidisse, ex coque Junonis simulacrum efformasse.* Videndus et Clemens lib. i. stromat. et huc præoccupavit cætera Scaliger in notis ad hunc locum. Notatum illud comprimis erudite, Eusebium ea de causa videri de prima Junonis Argivæ sacerdotæ mentionem facere, quod earum annis fasti signarentur, ut alibi annorum magistratum imperio. Exemplum habes in Thucydide initio lib. ii, ubi scholiast. ἄρθρον δὲ τοῦ γρόνου αἱ Ἀργίται ἀπὸ τῶν ἱερατῶν. Cl. P. Corsinius, libro cui titulus *Herculis quies et expulsiō*, quæst. 9, aliam memorat sacerdotem, quæ post n. 700 (utpote quæ Eurysthei filia dicitur) recensenda esset: siquidem in hocce chronico, ex quo se ait ille describere unquam haberetur. Quanquam non inficiamur, optime emendatum ex monumento *Admeta*, pro quo impressum ait *Adameta*, sic, *Admeta Eurysthei filia in Argis sacerdotio functa est annis 58.* Vid. ad num. 710 et seq.

Col. 279. *Manchaleus.* Sic apud Scaligerum et Jornandem; alii absque aspiratione *Mancoleus*: plerique mss. cum Parmensi *Maccæleus.* In Græco Syncelli semel Ἀργέλιος, deinde Βασχέλιος, legitur: prius Africano quoque præfert, *Ascharchum* legit Petavus ex Eusebio, haud recte, saltem ex librorum Eusebii atque aliorum fido.

Col. 281. *Orthopolis an. 64.* Solos sexaginta duos hunc accenset annos Scaliger.

Ibid. *Thathmosis.* Antea scribebatur *Thathmosis*: minus adhuc bene penes Scaligerum *Thomosis.* Josephus, cui lib. contra Apionem *Thomosis*, sive *Θωμάς*, ex Manethone dicitur, octo illi menses supra novem annos regni ascribit: Syncellus viginti præterea annis exaggerat.

Col. 279. *Astrologus fuit.* Minus recte Scaliger, *astrologus fuit, qui ob eruditionem disciplinam etiam celum sustinere dictus est, tum, altissimam affirmat, qui et Atlas, etc.* Idem in Græco, διδάσκων, ὃς ἐπιστήμις, etc. Syncelli editio, διδάσκει, καὶ τῆς ἐπιστήμης, pro quo reponunt alii διδάσκει, τῆς δὲ ἐπιστήμης, etc. Concurrunt in eadem pene verba Gedrenus, καὶ ὁ μὲν Ἀτλὰς ἀπὸρονόμενῳ ματῆρι ἐπιστήμην, διὸ καὶ τὸν οὐρανὸν βαστάζειν αὐτὸν

ἐπιπέσαντο; sed et eo vetustiores Diodorus Siculus lib. iii, Herodotus lib. iv, Pausanias in *Exoticis*, cap. 20 et *Heliac.* 18, Eustathius ad *Odys.* a. et ad *Dionysii* vers. 66, atque alii paria tradunt. Unum hoc Scaliger annotat, Atlantem Antei patrem exstitisse: Anteam equalem esse Herculi, atque cum adeo una generatione Herculem antecedere debere. Atque illud quidem pœvulgatum, unde et Pherecydes apud schol. Apollonii ad lib. iv, vers. 1398, Anteam, Herculem, atque Atlantem suppreses dicit. Vereor tamen, ut satis norit, quod docet Servius ad *Æneid.* lib. viii, vers. 134, tres fuisse Atlantes: unum Maurum, qui et Maximus dictus est; alterum Italum, Electre patrem: tertium Arcadicum, patrem Maie. Duos memorat Hyginus quoque in prefatione: alterum ex Æthere et Terra natum, alterum ex Japeto et Clymene. Sed hæc longum est perscrui.

Col. 281. *Æthiopes.* Æthiopum ab Indo in Ægyptum migrationis unus succurrit Scaligero meminisse Philostratus in vita Apollonii lib. ii: 'Νν τὸν, inquit, χροῖος ὅτε Ἀθλοῦς μὲν φησὶν ἐναυθα γένος Ἰνδοῦ. Et lib. vi: Ἀθλοῦς αὖ ἀπὸ τῶν Ἰνδῶν φησὶν; Ἰονίκε, σφοδρῶτα μὲν ἀνθρώπων Ἰνδοί, ἀποκαθὰ δὲ Ἰνδῶν Ἀθλοῦς. Si qui præterea ejus rei veteres scriptores meminerint, ut quærant studiosi, monet. Videtur itaque de illa expeditione loqui etiam Diodorus Siculus lib. iii, ubi cum multa de Æthiopum summa antiquitate ac potentia exaggerasset, hæc ex eorum sermonibus addit, quæ brevitatis gratia Latine duntaxat referam: Ægyptius quoque Æthiopum coloniam esse ab Osiride deductam. Imo Ægyptum, quæ nunc est, non continentis partem, sed mare a prima mundi constitutione fuisse, quæ a Nilo postmodum est Æthiopia limum per inundationis tempus deferente, ita paulatim sit aggregata... Ad hæc plerasque Ægyptiorum leges Æthiopicæ esse, quod colonie majorum instituta adhuc servent. Quod enim reges pro diis habeant, et multum sepulchris studii impendant, aliæque id genus ex more agant: id ex disciplina Æthiopum tractatum esse: a quibus etiam statuarum effigies, et litterarum formæ sint acceptæ, etc. Nec dubium quin Æthiopes Asiaticos sive orientales intelligat, quos Herodotus quoque in *Polymnia* τῶν Ἰνδοῦ, Ἰνδοί, ad censet: et qui cum amplissimam regionem inter Arabicum sinum et Persicum replerent, angustias maris transmeantes, ac terras supra Ægyptum occupantes, occidentales Æthiopas

progenerunt, poteruntque adeo coloniam mittere in Parthos, sive superiorem Ægyptum, priusquam Mitzraimi posteri inferiorem obtinerent.

Col. 281. *Syros fuisse perhibetur.* A Sor, quod est Tyri, urbis Phœnicum celeberrimæ, vocabulum, Syriam appellatam, regionem amplissimam, cujus ipsa Phœnicæ pars est, critici recentiores contendunt. Ac sane cum sit in vernacula lingua urbis nomen *ἤ*, primæque *tsade* littera duplicem *t* atque *s* sonum exprimat, utroque dicta est modo Græcis scriptoribus *Ἰσοῦ*; et *Σύρος*, ut apud Procopium Gazeum in comment. Isaie cap. xviii, et *Σούρ* Hesychie, et *Σύρα* ethnographo: denique et Latinis *Sarra*, quod intelligere est ex Ennio, Virgilio, Gellio, atque aliis. Hebræus textus e contrario Syriano *סור* vocat, idque nominis ab Aram Semi filio deducti. Ita Josephus quoque *antiquit.* lib. i, cap. 7: Ἀραμῖος δὲ Ἀραμὸς ἴσχυς, οὗς Ἑλλήνες Σύρους πρὸς ἀνατολῆσιν Ἀραμῶς Ἀραμῶν τεύει, quos Græci Syros appellant. Nec eo quidem sub nomine ignoti fuerunt Homero *Iliad.* β. v. 783, atque Hesiodo *Theogon.* v. 394, item Straboni lib. xvi, et Nonno in *Dionysiis*, etc. Nilioscius Græcorum vulgus a Syro quopiam fabuloso, Apollinis filio, quod et videtur probare Eusebius, derivare maluit. Sic ferunt Dionysius Periegetes v. 778, in eumque Eustathius, ἀπὸ Σύρου γερμανίος τῶ Ἀπολλωνίου, ὡς λέγεται; et quam laudat et Scaliger, fabula de Asopide, ἢ ἀρκάσιος ὁ Ἀπόλλων κατὰ Φιλοστράτου, ἀπὸ Πρωσίας ἐκβίβειν εἰς Πόντον, καὶ μετὰ αὐτῆ ἔρχε Σύρον, ἀπ' οὗ ὁ Σύρος. Quod vero nomini acceptionem, auctor est Herodotus lib. vi, c. 63, a Græcis Syros vocari, qui barbaris dicuntur Assyrii: paulo aliter Justinus lib. i, cap. 2, ac noster Hieronymus in Isaie c. xix sentiunt, olim Assyrios dietos, quos nunc vocamus Syros, a parte totum appellantes. Scilicet regio ab utraque Euphratis ripa se proferat latissime: attamen nomen Assyrie magis Trans-euphratensisibus adhaeret. Ea propter minus probarim quod et Scaliger in notis ad hæc locum, et Seldenus præfat. libri de *diis Syris*, tradunt, Syriam per decurtationem dici, quemadmodum Spania, pro Hispania, et Belinum, pro Abellone: revera enim, tametsi id probare adductis argumentis non vacat, diversæ regiones erant ac gentes: et Assyrium quidem ab oriente Mediæ pars terminabat, ab occidente Mesopotamia, a meridie Susiana, a septentrione pars minoris Armeniæ; Syria autem propria

dicta, ab Euphrate, mari Mediterraneo, Ægypto, Arabia, Cilicia, et Cappadociæ parte circumscriptur.

Ibid. *Amenophis.* Ita libri emendatores præferunt. Sed et *Amenophthes* invenire est in aliis (propius ad Africani lectionem, Ἀμένωφθιν) et *Amenopton*, et *Amenophis*, et *Menopen*, et *Menupes*, ut levioris momenti alias Latinorum *ποικιλογραφίας* præteream. Apud Græcos insignis illa est Pausaniæ, qui in *Atticis*, c. 42 eum vocat Φαμίνορα. *Statua*, inquit, *est sedentis hominis; eam multi Memnonis nominant, quem ex Æthiopia in Ægyptum venisse, ac Susa etiam usque penetratam tradunt. At ipsi Thebani Memnonem esse negant, Φαμίνορα δὲ εἶναι τὸν ἐγγυρῶτον, ὃ τοῦτο ἐγγυρῶν ἦν, nam Phamenophen fuisse hominem indigenam dicunt, cujus illa est effigies.* Ibi Scaliger, ubi dicitur ἐγγυρῶν ἦλθον, rescribi jubet ἦλθον resonans, ut illud ἐγγυρῶν, inquit, nihil aliud sit, quam ἦλθον τε Verum, ut hoc quoque obiter animadvertam, ἦλθον quidem recte scio dici, haud tamen ita ἐγγυρῶν ἦλθον; et cum porro nullum ejusmodi locutionis exemplum ille afferat, debet æquo animo, si nobis minime probetur, pati. Sylburgius ἦλθον, vel ἦλθον reponi maluisse. Cæterum qui hæc tradunt de vocali Memnonis simulacro, multi sunt ex antiquis, quos et Scaliger nomine tenus laudat, Dionysius in *periegesi*, vers. 250, Strabo lib. xvii, Lucianus in *philopseude*, Cornelius, Tacit. *annal.* lib. ii, c. 61, ac demum Philostratus in *vita Apollonii*, lib. vi, cap. 3, qui tamen excusandus est dum ait eam statuam ab ipso visam Apollonio in Æthiopia, eum certum sit in Ægypto exstitisse; ita enim appellabant veteres Græci superiorem Ægyptum, et cum primis Thebaidem. Quod spectat regis illius Ægyptiorum tempus, si quidem idem ille est Memnon atque Amenophis, mirum plane est, quod in mentem venit Marshamo ad sæc. xv chronie, ut eum post Roboam demum ætatem differret. Contra Perizonius perquam erudite ostendit in *origin. Ægypt.* capp. 9 et 13, multo eum antiquiorem oportere credi, atque ipsa Trojana tempora præcessisse. Ejus enim vero meminit (quod male negatur a Marshamo) Homerus *Odys.* a, 521, ex Ulyssis ore apud inferos loquentis de Pyrrho,

Κένον δὲ κέλλιστον Ἰδὸν μετὰ Μένονα εἶναι,
Ilumque egregium, divinum post Memnona, vidi.

Ita et quem Ἰσὸς ἀνιχὸς ἐγγυρῶν ὄνιν vocat. Eustathio verissime interpretatur, ὁ Ἀθλοῦς ἐγγυρῶν τὸν οἶνον.

Quin etiam videtur laudari Homero, non quippe qui bello Trajano interfuerit, sed ex vetustiore mythica historia, ad poematis sui partes amplificandas, in quod alios quoque antiquiorum temporum heroes contulisse compertum est. Plura in hanc rem videtas a Perizonio eruditus lime disputata: cui demum ille Memnon videtur esse aut Amenophis, ultimus dynastie xviii rex, aut certe Amenemmis, in regibus dynastie xix, in quod tempus concurrere bellum Trojanum facit.

Ibid. Quæ hinc subsequentur reliqua, quippe cujus statua, etc., Scaliger repudiavit, non sine *ἄλλοις*. In excusis, inquietis, sequentibus quædam nugatoria, quæ a nobis, ut alia, illuc unde venerunt, ire jussimus. At vero quamquam illa et in Parmensi nostro, et in duobus Palatinis, aliisque nonnullis apud Ponticum mss. desiderantur, minime nugatoria esse, aliorum codicum non exiguo numero veterumque editionum, et cum primis Sichardina auctoritas probat. Nec sane facti, seu fabule narrationem repudiavit Scaliger apud Pausaniam, qui post adhuc Christi adventum scripsit, atque id tamen ipsum in Atticis loco laudato, se ait cum admiratione spectasse in ea statua, quæ, inquit, ἀπὸ πᾶσαν ἡμέραν ἀνίσταται ἦλθον βοᾷ, *quotidie, oriente sole, sonum edit.*

Col. 281. *Amram genuit Moysen.* Plus habet Scaligeri editio, minus autem vere: *hoc anno natus Moyses. Amram genuit Moysen, etc.* Tum multa contra Judæos recentiores edisserit, quos ostendit, in anno natali Moysen per metachronismum deficere a vero annis 184. Sed et Eusebio, hinc denuo arrepta occasione, folies totque locis exprobratum quindecim annorum anachronismum culpæ dat: a qua nos illum non semel alias vindicavimus. Moyses annis octoginta ante discessum Israelitarum ex Ægypto, natus est: atque hæc regulam seriemque, temporis noster, ut ex recensendis infra constabit, sane perquam exacte servat. Cæterum pro 70 Amram annis, Græci scriptores, ne ipsius quidem chronici paschalis, quod laudamus, auctore excepto, supputant septuaginta duos. Exaggerat Demetrius historicus apud ipsummet Eusebium *prepar. evangelic.* lib. ix, cap. 24, ubi ait, Amramum, cum annos ageret 78, Moysen generasse, γεννητὰ Μωσῆν τὸν Ἀμάρμυ ὄντα ἑτῶν σθ'.

Col. 283. *Epidaurus.* Tres Scaliger cognomines Epidaurus hic memorat, cum nihil du-

bim sit tamen, Eusebium de una Argolide loqui. Schurzleischius ait: Epidaurus condita fuisse videtur non tam ab Epidaurio aliquo. Argi, regis Argivorum quarti, filio, quam ab altero, Argi, τῷ πανόπου καὶ μυροβλάμου nato, qui anno Abrahami 431 vixisse, mox dicitur. Pausanias tamen Ἄργον τὸν Διὸς Ἐπιδαύρου πατέρα facit, qui erat Apis frater, et Phoronei ex Niobe et Jove nepos. Alterum illum Argum Ἐκασπιῶν-θαλίαν τὴν τεργικὴν ἐπὶ τῷ δυτικῷ μέρει εἶραίν, auctor est Jo. Malala p. lxxxiv. Chilmeadus ibi dubitantes, τὴν τεκτονικὴν reponit, quomodo tamen omnino legendum est. Ille enim Argus, qui tamen hoc Epidauri conditore ducentis, et ultra, annis junior esse videtur, navem, quae Argo vocata est, extruxit. Scholia Apollonii ad linen libri primi: Ὁ μὲν Ἄπολ. λόγιος, inquit, καλεῖ τὴν Ἄργον ἀπὸ Ἄργου τοῦ κατασκευάσαντος, Φερκαδὸς δὲ ἀπὸ Ἄργου τοῦ Φερέου υἱοῦ. Ταύτην δὲ φασὶ πρότερον ναὸν γενέσθαι μακράν.

Col. 283. In *Thessalia primus Haemon*. Codex Parmensis periocham illam, *primus regnavit in Thessalia Haemon*, hic loci numero Sicyoniorum 42, annectit, quam Scaliger, alique libri post duos, Pontaeus post quatuor adhuc annos differt. Dicemus porro hac de historia mox ad eum locum; ut enim cetera bene haberet Parmensis liber, in eo certe peccat, quod Sicyoniorum filo, pro Argivorum, apponit.

Ibid. *Orus annis 37*. Ita et Africanus; Scaliger eo minus in Graecis collectaneis λα' 31; denique Perizonius in laterculo, 36.

Ibid. *Prometheum*. Laudat in Graecis haec Scaliger: Ὁ Προμηθεὺς, καὶ Ἐπιμηθεὺς, Ἄσλας τε καὶ ὁ πανόπτης Ἄργος ἐργαζόμενος. Goarus in his, quae nos ex Synello adducimus, perperam Ἡμιθεὺς; tanquam proprium nomen scribit atque interpretatur. Latine autem nonnulli Palatini mss. legunt, *quidam scribunt Prometheum, Hemitheum et Epimetheum*, perinde atque ἡμιθεὺς fuisse Graece scriptum, et Prometheus semideus diceretur. Suspiciatur adeo Schurzleischius in notis posterioribus, legendum hic sit, *quidam scribunt, Prometheum, Menetium, et Epimetheum, etc.*: nam Menetium docent mythographi tertium fuisse Promethei fratrem. Verum nihil de Menetio Eusebium meminisse, ex eorum, a quibus accepit, scriptorum testimoniis liquet: puta ex Tatiano, quem visus est Scaliger ad verbum descripsisse: ex Clemente Alexandrino, ad demum Africano apud Synellum, qui ne γὰρ quidem de Menetio. Caeterum vide que

superius de Prometheo diximus, Hyginum in praefatione, etc., 142; Proclum in Hesiodum, et Tzetzem in Lycophroneum.

Ibid. *Io, filiam Promethei*. Ostendimus supra ad num. 160, atque alibi, veteres passim duas cognomines Iones, alteram Inachi, alteram Jasi, filiam confudisse. Sed et tertia memoratur Io Cadmi filia in etymologico ad vocem Βόταρος: denique et quarta, quae alio nomine Callithya Peirantis filia, ut paulo ante legimus, dicta est. Hesychius, Ἰὸ Καλλιθῦα ἐκαλεῖτο ἢ πρώτη Ἰέρας τῆς Ἥρας; etc. Et Apollodorus ex Hesiodo atque Acusilao lib. ii, sub init., Ἰὸ τὴν Πειρήνας ἱεροσύνην τῆς Ἥρας ἔχουσαν, etc. Atque hanc quidem ipsam a Jove compressam, quemadmodum et reliquas tres refert. Haec erit igitur quinta apud Eusebium, Promethei filia, quam ipsemet fabulam a vetustioribus accepit, e quibus unus ille est Ister, Νερί τῶν Διτριπίων ἀπορίας, ut ex Clemente Alexandrino lib. i stromatum constat. Falsum proinde est, quod ait Scaliger, errorem hunc esse calami in auctore nostro, qui cum Promethei mentio ante facta esset, propterea per incoGITANTIAM Io posuerit Promethei filiam, quae fuerit filia Jasi, quae temporibus Cecropis fuit. Recole que superius jam diximus, et confer cum his quae infra ad num. 486 dicenda sunt.

Ibid. *Haemon*. Rectius ad hunc quidem annum isthaec de Haemone periocha refertur, quam ut in laudatis supra Parmensi ac Palatinis mss. editisque aliis antiquis libris, quinque annos aut sexennio ante: quanquam hi postremi iterum eandem hic loci repetunt. Sed et aliis intra istud sexennium annis fuisse alias ascriptam, colligas ex Gobelino Persona. Adde quod in Graecis apud Synellum aliosque fragmentis nihil simile invenire est. Imo Eusebium patrem Haemonis Thessalum supra ad num. 226 primum regnasse in Thessalia scripserat, ab eoque nomen accepisse. Verum *Thessaliam* post Trojana demum tempora hanc regionem appellatam, indicio manifesto est, quod eam Homerus nunquam vocet eo nomine, quod et Velleio Paterculo lib. i, c. 3, notatum est. Recentior itaque ille est Thessalus, Haemonis, a quo pridem Haemonia fuerat denominata, filius, quod Rhianus apud scholiast. Apollonii lib. iii notat:

... δὲ ὡς τὴν Θεσσαλίαν ἄνω,
Τὸ δ' ἄπο Θεσσαλῆν λαοὶ μεταρρήσαντο.

Nisi si propius adhuc vero ait Strabo sub libri

ix finem: *Posteror Antiphi et Philippi filiarum Thessali, filii Herculis ab Ephyra Thesprotide reductae, ἀπὸ Θεσσαλῶν τοῦ ταυτῶν πατρῶν τὴν χερσονήσοντα: ab Thessalo sui generis auctore regumi nomen imposuisse.*

Col. 283. *Phorbas*. Ofioso quis Phorbantas varios cognomines, dissitos inter se gente atque aetate, memorat. In eo tota loci hujus difficultas est, quis ex Argivorum regibus Phorbas hic sit. Scaliger ita lineam generis componit ex Pausania in *Achaicis*; Phorbas rex Argivorum, Triopas, Phorbas cognominis avo, Pellem, etc., putatque nepotem, non avum fuisse, qui Rhodium occupavit; nam patrem Triopam unum τῶν Ἰλιακῶν fuisse non dubitat, qui Rhodo potiti sunt, ut extat apud Diodorum. Locus autem ille Diodori libro v fert, Lapisthae Phorbanta filium, non Triopae, ὅσος δὲ ἦν οὗς μὲν Λαπίσθου. Nec sane illa responsio satisfacit, ἑμνομητῶς deceptos saepe scriptores gesta inter se confundere. Vix enim puto, duos ex antiquis invenire est, qui de Phorbantis persona ac genere consentiant. Eusebium, ut vides, Criassi filium eum facit, aut certe Triopae patrem, ut et Diodorus, qui tamen Triopam ipsum tradit, non Phorbanta, Rhodium occupasse: τὸς πάλαι Ἑλληνας, ἐπὶ Τρίοπα τοῦ Φόρβαντος κατοικησέντας, τὴν νῆσον Ῥόδον κατοικῆσαι. In *Corinthiacis* vero Pausanias c. 16: Ἄργου δὲ Πείρασος γίνετα καὶ Φόρβας Φόρβαντος δὲ Τρίοπας, Τρίοπου δὲ Ἰάσος. Ita et scholiastes Euripidis, Triopam Phorbantis atque Euboeae filium appellat. Quid quod Apollodorus neutrum inter Argivos reges recenset? Uno verbo Hyginus est, qui in *poetico astronomico*, cap. 14 ex parte consentiat Scaligero, ubi, *dicitur*, inquit, *Phorbas Triopae filius ex Hiscilla Myrmidonis filia natus, etc.*, et Pausaniae locus ille in *Achaicis*, ad quem provocat, ubi Pellenem vocat Phorbantis filium, ac Triopae nepotem. Verum in tanta reliquorum fluctuatione, imo ejusdem auctoris ex vario populorum sermone, inconstantia ac pugna, quis se presumat rem acu tangere?

Ibid. *Trochilus*. Scaliger inverso ordine hanc de Trochilio ἔξων, paulo post, ubi illa est de Hercule, ponit; atque illam vicissim ad hunc numerum. Veteres porro editi libri *Argolium* legebant, pro Trochilio, ferme ut olim erat apud Tertullianum lib. *de spectaculis*, cap. 9: Si vero *Acrochilus* (al. *Acrophilus*, et *Prophilus*, nunc *Trochilus*) *Argivus auctor est cursus, primus Junoni id opus suum dedicavit*. Emendatum ibi auctoritate Theonis in haec verba, OI δὲ

μυθολογοὶ τὸν Νηλεῖον λέγουσιν εἶναι εἰδωλὸν ἢ Βόλκερρόνον, ἢ Τρεχίλου τῆς Καλλιθέας πατρός. Et Pausania in *Atticis*, cap. 14, ἑσπερον δὲ Τρόχιδον ἱεροσύνην, quem ab Agenoro Argis pulsum in Achaem venisse narrat, cumque Eleusine uxorem duxisset, Eubuleum et Triptoleum genuisse. Hygino autem Orsilochus dicitur in *poetico astronomico*, cap. 13: *Nonnulli*, inquit, *qui de sideribus scripserunt, hunc natione Argivum, Orsilochum nomine, primum quadrigarum inventorem esse dicebant, etc.*; quam lectionem hand equidem immutare ausim. Caetera videtur apud Scheferum *de re vehicularia*, lib. i, cap. 2.

Ibid. *Hercules primus*. Herules Olympiacum certamen, lauro iudice, hoc est, post annos abhinc ferme trecentos sexaginta, instituit: quod infra ipsemet Eusebium ad numerum 810 non diffidetur: *Hercules in Libya occidit Antaeum. Hercules agnomen Olympiacum constituit, a quo usque ad primum olympiadem supputantur anni 430*. Retulerit proinde huc ex aliorum, ut saepe facit, sententia, non sua: nam et verbo *fertur*, ad illud significandum, ulitur. Saecula autem Prosper in chronico integro ἀπόδος, ac proprio sensu ait, *Anno (sive) octogesimo secundo Hercules Antaeum victa certamine superat*: qui error est manifestus.

Ibid. *Triopa*. Jubent docti viri rescribi *Triopae*, in gignendi casu, ut suppleas *filium*: veteres autem libri, sive mss., sive editi, non suffragantur. Scribitur et Diodoro Graece, Ἐθάρος ὁ Τρίοπας, quanquam nullus dubito filium debere intelligi. Porro autem, si huc credimus lib. v, cap. 82, Lesbos non a Xantho, sed ab Triopa fratre Macareo condita est, eo autem nomine donata a Lesbo. Aoli nepote, Macareo genero ac successore, cum prius ab illo *Macaria*, atque ante actis temporibus ab aliorum dominatione, *Aethiops*, et *Egyra*, et *Isa*, et *Pelagius*, et *Lasia*, fuerit appellata. Putat proinde Scaliger Diodorum non de hoc Triopa loqui, sed de Triopa Argivo; alioquin in hoc etiam ab eo dissentiret Eusebium, sive ille a quo Eusebium accepit vetus auctor, quod ante Cecropem hanc narret, quae sub illo Atheniensium regem acciderit. Contra ego ipsum Eusebium de Triopa Argivo arbitror intelligere, Diodorum vero de cognomine Thessalo, Aoli nepote, qui Dotium campum in Thessalia possedit, atque inde profugus in Cnidiam, Triopam condidit. Caeterum et videtur confundi eorum gesta a veteribus, et vix certi aliquid posse ex mythica illa historia excudi. Eusebium

per πρόληψιν Lesbion appellari, insulam Isam, quam Xanthus desertam occupavit.

Col. 283. *Spartelus*. Syncello hic dicitur Σπαρτιάς, apud quem et locum decimum sextum, et annos obinet quadraginta duos.

Col. 285. xxxv anno *Moyssi*. Confer ipsiusmet Eusebii librum ex *preparat. evangelic.* et Pansaniam in *Atticis*.

Col. 283. *Cydon*. Legit Scaliger, hoc tempore *Cydon regnat in Creta*: mavulique in notis ex Cretensium sententia, qui Cydonem ex Mercurio et Acaillide (scribe *Acaallide*) Minois filia natum faciunt, hanc periocham in Minois tempora conferri. Mirum, nisi hæc fessata: hæc etiam in rementuntur, Eusebius certe Tegeatis maluit adhibere fidem, qui ex Tegeate et Mera natum, τὸν πάλιν μετακίττα σφῆς ἐκαστος εἰς Κρήτην Κέρον, *Cydonem ultro a patriis sedibus in Cretam decessisse tradunt*. Ita Pausanias in *Arcad.* cap. 33: quo loco et Cretensium oppositam sententiam refert. Vide et Stephanum in *Κρήνη*; et quod ait, Apollinis, non Mercurii filium Cydonem exstitisse, falsi redargues ex scholiaste Apollonii ad lib. iv, vers. 1491, ubi duos Acaallidis filios, alterum Naxum ex Apolline, alterum Cydonem ex Mercurio memorat.

Col. 283. *His temporibus*. Pro *his temporibus*, legit Scaliger *tricesimo quinto anno Moyssi*. In notis *προγενεσάντων* quindecim annorum, quem tertio quoque verbo Eusebio objicit, tum repetit, quæ criminatur Syncellus, quem toties eadem, sive ex eadem una causa, contradicentem refutavimus. Ab hoc Cerope Marmor Arundelian. auspiciat eram Atticam, quæ per annos MCCCXXVII decurrit ad osque archontem Diognetum. Videtis Dodwellum lib. de veteribus Græcorum Romanorumque cycelis a pag. 693 ad 700.

Col. 283. *Olioa*. Vulgatissima, ut ait Scaliger, historia hæc est. Laudat tamen Apollodorum, qui eam olivam suo ævo ostendi ait, ἐν τῷ Πανδρόσειον: et Plinium post Varronem, qui cum Athenis durasse perhibent, denique Pausaniam, qui illam a Persis incensam eodem die ad duos cubitos repullulasse, scribit. His adde laudatum Schurzleischio scholasten Euripidis ad *Orest.* pag. 82, ἡ δὲ ἐλιά τῆ Ἀθηνῶν ἱερῶν, ὡς καταβύζαντος πρώτου αὐτῶν ἐν Ἀθήναις. Mox verbum dicitur primus Palatinus prætermittit, deinde plus habet, dicebatur autem Cerope ipse Diphyes, etc. Audiendum et Gobelium Persona *vlat.* iii, cap. 7 *Cosmodr.*: Propter plagas *Ægypti* creditur Cerope

egressus Ægypto, et in Græcia condidisse urbem quamdam Acten: vel, ut dicit Isidorus (lib. xv, cap. 1 origg.), *vocatit eam ex suo nomine Ceropeam, quam Amphitryon* (leg. Amphitryon), *qui tertius post eum regnavit, ibidem Minerva consecravit, et nomen ipsi civitati Athenas dedit. Nam Minerva Græcis Ἀθήνη dicitur*. Notatum in eam rem Scaligero, solum Justi, dicere appellatas Athenas fuisse sub Amphichlyone, qui est tertius a Cerope. Cætera laudatus Schurzleischio scholiast. Apollonii ad lib. i, vers. 214, μόνη τῇ ἀρχαίῳ τῆς Ἀττικῆς Κερσώπιον καλεῖσθαι τὸ πρότερον, scribit: Plinius quoque lib. vii, cap. 56: *Oppidum Cerope a se appellavit Ceropeam, quæ nunc est ara Athenis*. Videtis et Apollodor. lib. iii, et Pausaniam in *Attic.* cap. 2, etc.

Col. 283. *Cerope Diphyes*. Inter varias ejus appellationis causas, illa videtur cæteris probabilior omnibus, quam ipse addit Eusebius secundo loco; quod scilicet, cum ex Ægypto in Græciam Cerope advenisset, utriusque gentis mores et linguam calleret. Sunt tamen e recentioribus doctis viris, qui hanc adeo non recipiant, ut hieronymiane interpretationis postrema verba *Græcum et Ægyptiacum*, e glossa velint esse hominis, qui Eusebium non satis ceperit. Palmare argumentum petunt et Syncello, scribente, ἐπὶ τῶν Ἀγυπτίων τὰς δύο γλώσσας ἠπίστατοι: *Quod geminum Ægyptiorum linguam sciret*. Non igitur Græcas, sed commemorari volunt, quæ duo erant apud Ægyptios genera litterarum, vulgarium scilicet, et arcanorum, quibus ut sacerdotes solebant. Nota hæc ἱερογλυφικὰ γράμματα τοῖς δημόσιον opposita ex Horapolline, Clemente Alexandrino stromat. v, Diodoro Siculo lib. iii, Luciano in *philopatride*, atque aliis: quanquam et sunt, qui hieroglyphicæ formas illas atque imagines, quibus vetera Ægyptiorum monumenta descripta adhuc superant, diversas fuisse contendunt a sacris litteris, ut tertium hoc velint existitisse apud illos scribendi genus. Ut vero sit de ea re, affirmare ausim, qui linguam Græcam ab ea causa excludunt, ut duas Ægyptias interpretentur, a veri specie omni abesse. Enimvero Syncelli lectio manifesto scribarum vitio depravata est, qui pro Ἀθήναις ὄν, quemadmodum et Scaliger olim in suo legit exemplari, et alios retinuerunt, posuerunt τῶν Ἀγυπτίων, qui nus est sensus ab auctoris contextu ac mente. Duplicem naturam hominis, qui ab una in aliam gentem fuerit translatus, habet sane recte ab unius ingenio, tametsi dupli lingua,

quis repetat. Alioquin hoc nomine non unus Cerope, sed innumeri, puto, qui olim in Ægypto τὰ ἱερὰ γράμματα callebant, fuissent ὄνομασιν nominandi. Adde quod etiam Cedrenus pag. 67, ita ex Syncello atque adeo Eusebio descripsit, ὅτι Ἀθήναις ὄν. Porro idem est veterum in hac interpretatione consensus. Luculentissime Tzetzes, laudatus etiam Scaligero, Græcas dixit atque *Ægyptias* terras:

Πρώτος ἰπέντων Ἀττικῆς ὁ Κέρωφ βασίλει,

Ὁ πρότος ὁ καλούμενος καὶ Δαυφῆς τοῦσθε,

Ἡ δὲ μέγθος ἀνδρῶν ὄδο πρὸς μέγας εἶχεν,

Ἡ δὲ ὡς Ἑλλάδος ἑμπερος καὶ Ἀγυπτίας γλώσσας.

Sed et Diodorus Siculus lib. i (ut illa sit ejus in regis nomine hallucinatio) Peton genere Ægyptium, regem Athenarum, tradidit Diphhem appellatum, ὅτι ὄνομα πολιτικῶν μετασθῶν Ἑλλαντικῆς καὶ βαρβάρων. Cæterum, quod dicebamus, alias alii causas ejus nomini commentis sunt. Apollodoro lib. iii, quod humano simul esset et serpentino corpore præditus, συμφορῆς ἔχων σῆμα ἀνδρῶς καὶ θεοδόνουτος: quam fabulam Eustathius in Dionysium, de barbaris Ægyptiorum moribus deposiit, inductisque Græcis interpretatur: tametsi ad liad. α, in longe diversa abeat. Videndi Aristophanes resp. et scholiastes ibi, Demosthenes *orat. pan.*, Nonnus *Dionys.* lib. xi, Plutarchus de *sera Numinis vindicta*, Tacites in Lycophron, scholiasta Hermogenis Syrius, Jo. Antiochenus seu Malala, Suidas in *Κέρωφ*, etc.

Col. 283. *Primus Cerope*. Aliis atque aliis annis hanc periocham mss. atque editi libri assignant. Primus Palatinus, referente Schurzleischio, anno 464; reliqui num. Attico 12 sive Abrahami 472. Nostræ, atque adeo Ponticæ recensionis suffragatur Parmens. codex, et Sighardi editio. Scaliger refert decennio ante, qui et animadvertit in notis, negare Pausaniam in *Arcadicis*, cap. 1 immolatum bovem a Cerope, cum e contrario hic animalium victimas abdicari. Et sane mirum, Georgium Cedrenum, qui hanc ipsam periocham, sive ex Eusebio, sive ex Syncello, totidem verbis descripsit, p. 67, pro βουῖσι legisse θιάματα. Ὁ δὲ Κέρωφ πρότος βουῖν θιάματα, καὶ ζῆνα προστιγγόμενοι: quæ Xylander vertit, *Cerope primus bovem admiratus est, et Jovem cognominavit*. Malim ego interpretari, *bovem coluit, seu religione observavit, honore affecti*, quod verbo θιάματα satis bene significari, exempli veterum scriptorum docent. Nam quod vulgo putant, scribarum illud mendum esse in

Cedreni codicibus, vereor, quin sit plane e contrario, in Syncellianis scilicet ac vetustis Eusebii exemplaribus, eujusmodi fuerit etiam illud, quod ob oculos sancti noster interpres habuit. Adeo si alterutra refrenda sit lectio, præstabit fortasse, contra atque alii sentiunt, Syncellianos a Cedreni codicibus emendari, eoque pacto in concordiam venire cum Pausanias testimonio, quod nihil est luculentius. *Κέρωφ μὲν*, inquit, *Δία τε ὠνόμασεν ὑπατον πρότος, καὶ ὅπασα ἔχει φορτῆν, τοῦτον μὲν ἤβησεν ὀδὸν θῆσται, πύργατα δὲ ἐπιγύρῃα ἐπὶ τοῦ βοιοῦ καθήρτισεν, ἃ πελάγους καλοῦσθαι ἐπὶ καὶ ἐς ἡμᾶς Ἀθηνῶναι. Cerope quidem, cum primus Jovem supremum appellasset, nihil vita præditum immolandum duxit, sed liba tantum patria (pelagos etiamnum Atticæ vocant) ut ad aram portarentur sumat. Videtis et que supra ad Eusebii præfationem de illa Jovis per Cerope appellatione observamus.*

Col. 283. *Curetes, etc.* Plus est in Græco apud Syncellum, Ὁ δὲ τῆς Κουρητίας τῆς νόῦ Ἀκαρνανίας, Κουρήτις, etc., quæ verba queritur Scaliger, quod Hieronymus prætermittit, vel potius neglexerit, cum certe prætereunda non essent. Debebat vero prius docuisse certo aliquo testimonio, penes Eusebium existitisse, quod non est tam verosimile, siquidem ille ex Africano hanc periocham describens, satis habuit quæ ad condita Cnosso epocham pertinebant, commemorare. Cæbra de Curetis apud Strabonem, præsertim l. x, est mentio; vulgo autem eos cum Daetylis Idæis confundunt: quod factum videtur, postquam hi cum Minoe, a quo et Cnosos edificata dicitur a Strabone, Cretam advennerunt, cum multo tamen illis antiquiores sint, qui Jovem curritur, Curetes. Confer Pausaniam in *Helæis* cap. 7, et in *Arcadicis*, cap. 24, Lucianum per: Ὁ γὰρ τῆς Κουρητίας, Strabonem lib. x, scholiast. Apollonii ad lib. i Argonaut., Senecam, *Hercul. in Ælio*, vers. 1877; denique, ut alios omittam, Arnobium sub libri iii finem; Hyginum cap. 129: *Græce Curetes sunt appellati, alitis Corybantæ dicuntur*.

Col. 287. *Chaldæi contra Phænices dimicant*. Hoc nisi illa pugna videri possit, a qua historiam suam exorditur Hierodotus, fatemur cum Scaligero ipsomet, historiam hanc nobis ignotam esse, Eusebium ex Beroso, qui amplius non extat, acceperit. Cæterum hanc ipsam periocham Scaliger, nonnullique editi veteriores libri referunt septennio ante, contra mss. etiam Palatinorum fidem.

Col. 285. *Euctæi*. Pontacus pro *Euctæi* perperam *Ereçei* legerat, cui simile vitium in aliis quoque libris editis ac mss. offendere est, ut in primo Palatino, et Sighardi editione *Erichthei*, in tertio *Euthæi*: in his, quos Scaliger laudat, *Eutæi*, et *Euthæi*, et *Evethe*, alibi *Erithe*. Emendantur ex Græco *Eictælo*, ad cuius fidem etiam *Musæus*, pro *Musæus*, fecit Scaliger, tametsi, quis iste Euctæus, quis pater Musæus, que Nympha *ἑνώνομος*, nescire se fateatur, imo et suspecta omnia habeat. Schurzleischius cum pridem scripsisset, illud *Musæi*, vel *Μουσῶν* nomen ne quidem ullum τῶν ἑνώνομος κλητῶν habere, prorsusque corruptum esse, idque ex constanti mss. lectione *Musæus*, facile agnovisset, mutata ferme in curis posterioribus sententia, pro ea retinenda lectione disputat ex fragmento incerti scriptoris, de naturali institutione, quod sub fine censorini L. Carrio olim auctus edidit, ubi c. 10 de *ῥυθμῷ* ita: *Rhythmus creditur dictus a Rhythmonio, Orphei filio, et Idomenæe nymphæ Maricæ, ut tradit Nicostratus libro quem composuit de Musico, fratre Rhythmonii.* Et scriptor, inquit, hujus libri videtur fuisse Hieronymo suppar, cuius ætate mythologia cepit mire depravari. Ex eo scriptore 2 et 3 capit. isdem fere verbis descripsit scholiasta Germanici. Ita ille. Sed Musæum tamen scribi debere, non Musicum, recta ratio persuadet. Non ille quidem est vates Atheniensis, Eumolpi secundi et Selenes filius, sive per Antiphemum nepos: sed alius eo longe antiquior Musæus, Jovi æqualis, cuius apud Diodorum Siculum lib. v est mentio. Fallitur adeo dudum laudatus vir doctus, et cum legi maluit *Musæus Eumolpi et Nymphæ filius nascitur*: et rursus cum ex Artabano apud Eusebium preparat. evang. lib. ix coniecit, Musæum istum eundem esse cum Moysæ, et scriptum hic putat, *Musæus Judæi et Nymphæ filius, etc.*: atque ex eo explicat, quia Moses e fluvio retractus, Nympham, lympharum patronam matrem præ homine habuisse videbatur. Et facit hoc tamen, ne quid dissimulem, illa Artabani narratio: et sub *Græcorum Musæo*, latere Hebræorum Moysæum, tametsi fabulis aliis obduetum, non inficior. Merrhin ait: Nescio quam *Χενερχὴ τὴν καταγεγραμμένην τῶν ὑπερ Μάρτυρον τόπων βασιλεύοντι...* στήσαν ὑπεργουσαν ὑπολαβόντα τοὺς τῶν Ἰουδαίων παιδῶν, τοῦτο δὲ Μωϋσῶν ὀνομάσαι, ὑπὸ δὲ τῶν Ἑλλήνων αὐτῶν ἰδοκροθέντα ΜΟΥΣΑΟΝ προσεγεγράφθησαν. Non ita quæ subjungit, γενέσθαι δὲ τὴν Μωϋσῶν τοῦτον Ὀφρύως διδάσκαλον; hic enim ad

posteriora pertinet tempora, de quo ipse infra Eusebius ad numerum 747. Denum neque omittendum est, quod Scaliger, editique alii veteres libri hanc pericæpem ante septennium collocaut.

Ibid. *Deucalion*. Atque hæc de Deucalione Scaliger, alicque editi libri ante quinquennium: primus Palatinus ms. superiori proxime anno ponit. Minus illud credibile, quod Diodorus Siculus lib. v tradit Deucalionem hunc Phorbante Argivorum rege juniore ἑπτά γενεάς, septem ætatibus, exstisse. Marmor Arundelianum i isdem ferme atque Eusebii verbis, Ἀρ' οὐ Δευκάλιον παρὰ τὴν Παρνασσὸν ἐν Διοκρείῃ ἰσθμῶσιν. Videtur ejus interpretes. Strabo autem lib. ix cum dixit τῆς Φθιωτικῆς ἕρκως, καὶ ἁπλοῶς τῆς Θεσσαλίας, Phthiotidi, et simpliciter *Thessalia* imperasse. Cedrenus et Malala pro hac historia aliam παρὰ τοῦ καταλογοῦ substituant, de qua mox dicemus.

Col. 287. *Judicium*. Negat laudatus Scaligero Apollodorus, Cæcropem in eo judicio arbitrum fuisse. Ζεὺς, inquit, κριτὰς ἔθηκε, οὐδ' οὐκ ἔπινεν τινες, Κέκροπα καὶ Κραναῖο, οὐδὲ Ἐρεχθίδα, θεοὺς δὲ δόδικα, etc. *Judices Jupiter constituit, non, ut quidam dicunt, Cæropem et Croniam, aut Erechtheum, sed deos duodecim.* Vide hic geminum judicium apud Pausaniam in *Corinthiæ*. c. 15.

Col. 285. *Io Inachi filia*. Ita *Inachi* filiam vocant Parmensis ac Palatini mss. veteresque editi perique libri, ac demum Scaliger ipse in Græcis fragmentis, cum in Latino tamen repouit *Jasi* ex duobus mss. quemadmodum et in *novo codice* lectum antiquarius Salmasianus notat. Nobis observatum est supra, nec semel, plures cognomines, aut certe duas istas *Inachi* et *Jasi* filias lones a veteribus confundi, juxta quorum varias opiniones dudum ipse Eusebius hanc ipsam Promethei filiam appellavit, quæ Istri apud Clementem Alexandr. lib. i stromatium sententia fuit. Adversatur hæc nobis in re Schurzleischius, qui cum Scaligeri lectionem *Jasi* minime probet, velitque *Inachi* retinendam: non duas tamen aut plures, sed non nisi unam Io fuisse statuit, licet sequioris ævi auctores τὴν πρόστην καὶ τὴν δευτέραν noverint. Hic, ait, ex aliorum sententia Io *Inachi* filiam facit, eos videlicet centus, qui *Inachum* Moysi æqualem statuunt, qua de re dictum ad numer. 160. Nec aliud statuit Ephorus, qui ἤρπασθη ἡσθὶ τῆς Ἰῶ ὑπὸ Φωνίτων καὶ διακομίσθη εἰς Ἀργεῖον, ἀπὸ ἧς τὴν βασίλειαν τῶν Ἀργεῶν κλημῆς Ἰνάχῳ κληθῆναι. Legitur

hoc fragmentum in scholis Apollonii ad lib. ii, vers. 178. Africanus apud Syncellum pag. 64, edit. Paris.: Τοῦτο (Ἰνάχῳ) θυγάτηρ Ἰῶ, ἢ τῶν μετὰμειζόντων πύουσαν. Adde ipsum Syncellum pag. 428, et Jo. Malalam p. 31. Nempe quia Eraphus et Apis idem sunt. Accedit quod de Io, *Jasi* filia, non debuisset dicere Eusebius, eam in Ægyptum profectam Isidam esse nuncupatam, quod ipsum de priore Io num. 160 jam pronuntiavit. Inactenus ille, cuius ipsa verba descripsimus, ut cum iis quæ disputata nobis sunt, conferas: in ea enim perstatum adhuc opinione, et quæ in vacca conversæ, Bosphoro nomen fecit, *Jasi* filiam existimamus, que si *Inachi* dicta est aliis, ex ea factum confusione est, quam diximus, et quam ipsemet Eusebius pro varia auctorum opinione refert. Porro quam his subdit Scaliger post verbum *appellatur*, vel *appellatus* est, laciniam hujusmodi, et secundum nonnullos in Ægyptum profecto, *Isis* nuncupata, quæ *nupta* postea *Telegono*, *Erapham* genuit, neque Parmensis, neque Palatini quatuor, aut quos Pontacus consulit mss., nec denique veteriores editiones hic loci agnoscut; hæc autem inferius, tametsi ea Syncellus continua serie subjungit. Sed et hæc fabulam ante annos quinque, ut de aliis modo diximus, Scaliger recenset.

Col. 287. *Chencheres*. Quæ hinc subsequitur *ἕρκα*, iste est Phorao *Chencheres*, etc., tota ad finem usque in Parmensi ms. desideratur, ut etiam in duobus Palatinis. Nec sane eam Scaliger novit; et veteres quidam editi libri ex parte tantum habent, sive priorem pericæham usque ad verba *obrutus* est. Quoad historiam, concinunt quidem Eusebio Orosius lib. i, cap. 10, ac Theodoretus qu. 25, in Exod. Sanctus vero Theophilus lib. iii ad Autolyceum num. 19, Ægyptiorum regum seriem exponens, hunc Pharaonem, quem et *Θήρων* vocat, superregnasse tradit μετὰ τῆς ἐκβολῆς τοῦ λαοῦ ἐπὶ εἰκοσι πέντε καὶ ῥήνας δ', ὡς ἑρμήνηται Μανουῆος. Post exactum populum annis 25 et mensibus quatuor, ut supputat Manethos. Ita ex eodem Manethone sentit et Josephus lib. i contra Apionem: Pharaonem vero illum populi expulsorem *Θήρων*, *Thelmosin*, appellat. Ego illum in Ogyge, que recentiorum est hominum doctissimorum sententia, adumbratum credo: sed non est hic locus edisserendo.

Ibid. *Diada*. Neque hic satis hæc lectum antea, Pontacus Athenas *condidit*, quam et *Diadas* nominavit: Scaliger, Athenas quas et *Diadas* con-

didit: alii, quæ et *Diades*. Vera ms. est lectio *Athenas condidit*, quas et *Diadas* nominant. Porro Scaliger perquam erudite in notis: Imo, inquit, *Dias* Abanitis Alconis et Arethusea frater, hæc Athenas condidit, unde voluit, *Διάδας* cognominatus, ut ab Athenis Alconis distingueretur. Alioqui *Κερκασίδες* cognominatae fuissent, si verum erat, quod hic dicitur. Schurzleischius adducit quoque Ephori testimonium ex libro tertio apud Stephanum in Ἀθήνα, quo Scaligeri sententia nititur, contra Goarum, gratis ea dici ac sine auctore asserentem. Mox idem Scaliger de Orchemo: in Hallucinatione, ait, est ab homonymia Ἀθήνα: Ἐβρεῖα cognomento *Διάδες*. Ἀθήνα: vero *Βουδέας*, aut *Βουσιότι* alio nomine Ὀρχομενίδες dictæ. De his Stephanus: Ἐβλεβη δὲ ἡ πόλις, ὡς τινες μὲν φασιν, Ἀθήνα, ἔλλοι δὲ, Ὀρχομενίδες, ὡς δὲ Βουσιότι; quæ sunt ipsa verba Eusebii, sed alio detorta, quia Athenas *Βουδέας* ab *Βουσιότι* non distinguit. Alioqui numerat Stephanus, quem vide. Porro si verum erat, a conditore *Diante* Athenas cognominatas fuisse, non *Διάδες* dictas oportuit, sed *Δαντιδίας*. Hoc enim omnino exigit analogia. Ego non dubito a promotorio *Eubææ*, ad quod site erant, dictas, cui nomen *Διον*, et ei cognomen *oppidum* apud Homerum *Διον* ἢ *ἀπὸ πολλῶν* ἄνθρωπων: ut ab alitero *Διάδες* dictæ sint: et propterea primam produci: quod non fuerit, si *ἀπὸ τοῦ Δαντος*; cognominata fuissent. Quare in vita Arati ita legimus, sed prius fœdissimis mendis sublati: Καὶ πάλιν Ἀθήνα: μὲν εἰσι τῆς Ἀττικῆς, αἰσὶ δὲ καὶ τῆς Ἐβρεῖας Ἀθήνα: *Διάδες*, ὧν μὲν ἕνα ἐν Γραυῶν Ποντικῶν Ἀργεῶλος, Κέκροτι Ἀθήνας *Διάδες* περιεπερῶν, ἀλλὰ ἀπὸ τῶν ἐν τῇ Ἀττικῇ, ἀπὸ τῶν ἐν τῇ Ἐβρεῖας, Ἀθήνα: λέγονται (sic). Hæc vitiosissima exensa sunt. Vides primam in nomine *Διάδες* produci, quæ in *Δίας* corrigitur. At promotorii prior syllaba circumflexa, *Διον*, unde non dubitamus dictas. Itaque Stephanus tamavit sententiam in *Δίας*, τὸ Ἰωνικὸν *Διεύς*, καὶ τὸ θεολογικὸν *Διεύς*, ὅθεν καὶ *Διάδες* Ἀθήνα: Jam non *ἀπὸ τοῦ Δαντος*, ut antea, quod absurdum erat: sed *ἀπὸ τῆς Δίας*. Sed ubi est illa *Δίας*, quæ Athenis *Diadibus* cognomen fecit? Est *Ἐβρεῖας*: tertio loco posita a Stephano. Ab ea igitur, ut a Dio promotorio, *Διάδες* Ἀθήνα: dictæ. Rursus in *Διον* mutat sententiam, ab eo et *Διάδες* Ἀθήνας dictas esse sciscitavit, ut et nos. Adde hic Scaligeri locum Strabonis lib. x post innotuit, τὸ *Διον* καὶ Ἀθήνα: αἱ *Διάδες*, κλισίᾳ Ἀθήνα: ἄνθρωπων. Tum qua disputat Schurzleischius, an *Διάδες*, quod opinatur Scaliger ex nummo Domitiani ΔΙΑΔΕΩΝ ΝΕΟΚΟΠΩΝ,

cives hujus urbis dicti sint: nam possunt, inquit, etiam cives Diadis urbis Lyeia intelligi. Stephanus, ΔΙΑC πόλις Λυαίας, ἢν Διάδος ἔκτισα. Τὸ ἔθνος Διάδης. Porro Abrahamus Berchelus ad Stephanum pag. 44, Græca Eusebii ita constituit: Κέρως Ἀθήνας, Ἀίας καὶ Διάδας, ἐν Ἐύβοίᾳ ἔκτισαν. Illa tamen emendatio, vel ideo non placet, quod Hieronymi versioni et Syncello contradicit.

Col. 285. In *Æthiopia*. Male historiam connectit Scaliger, et verba in *Æthiopia*, unde altera pericope inchoatur, ad diluvium, quod sub Phaethonte factum est, refert. Frustra adeo queritur in notis, quod diverse veteres hanc fabulam vexant, et quod Eridanus, in quem Phaethon cecidit, longe sit ab *Æthiopia*. Frustra etiam ac preter rem longam ex Epiphano lacinia laudat, ubi dicitur *Ægyptii* quotannis rubrica greges, armenta, atque arbores infecisse, inerte vere, quod vere scilicet novo ignis totum orbem depastus sit. Fraudi illi fuerit Grævus apud Syncellum textus, a quo primum hæc videntur laxata, ὁ ἐστὶ Φαίθωνος ἑμπρησμός ἐν Ἀἰθιοπία. Πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα, x. τ. λ. Latini autem libri, non ms. solum, sed etiam editi, Pontacus quoque, quam et nos retinemus distinctionem utriusque pericopæ probant. Sed et laudatus ipsimet Scaligero, Orosius ad *Æthiopia* pestes refert, dudum recitatis quæ ad diluvium pertinebant: *Tunc etiam*, inquit, in *Æthiopia* pestes plurimas, divosque morbos, pene usque ad desolationem excessisse, *Plato testis* est. Nec ignoro tamen, *Æthiopia* regem Phaethontem ab antiquis dici, quod et Naso postremis libri i metamorphos. versibus canit:

*Æthiops*que suos, positosque sub ignibus Indos
Sideris transit, patriosque adit impiger ortus.

Recurramus nunc ad diluvium. Quod ait Scaliger, Clementem Alexandrinum ab Exodo ad illud inferre generationes quadraginta, hoc est annos 1300 amplius, plane, quod ille non animadvertit, mendosum est librorum culpa. Constat enim ex universa, quam Clemens eo libro stromatam inquit, ratione, ex antiquis, quos laudat chronographis, ex factis denique historicis, quæ temporibus divisit, annos ab eo supputari ab hac epocha ad primam olympiadem solos 737, nimirum sexdecim plus minus ante Exodum: quæ ipsa est Eusebiana hypothesis. Minime igitur legendum ibi, γενεὰ τεσσαράκοντα, sed fortasse τῆς τεσσαράκοντα, aut quid simile. Cæterum sub Crotopo Argivorum rege cum ipse,

tum Tatianns, cap. 60 contigisse scribunt. S. Augustin. *de civit. Dei*, lib. xviii, cap. 10: *His temporibus, ut Varro scribit, regnante Atheniensibus Cranao successore Cæropis, ut autem nostri, Eusebius et Hieronymus, adhuc eodem Cærope permanente, diluvium fuit, quod appellatum Deucalionis.* Apollodorus *bibliothec.* lib. iii refert sub Netyimo Lyeonis filio: quod etiam nonnulli Lyeonis filiorum impietate contigisse existimabant. Multo autem his serius omnibus Africanus, quem ipse etiam Syncellus, utpote a veritatis scopo, ut ait, non longe aberrantem sequitur, anno septuagesimo Ahodi iudicis ascribit. Videtur, præter laudatos auctores, Lucianum *de dea Syra*, Aristotelem *meteorologicorum* lib. i. itemque primum Diadori Siculi, et quos prope modum otiose recitat Scaliger streperos Nonni versiculos *Dionysiacorum* lib. iii. Denique Origenem lib. i *contra Celsum* parum ab initio, ex Platone, quem ob oculos Eusebium quoque habuit, de his disserentem.

In his qui superant Platonis codicibus, quod notatum est Schurzleischio, nihil de *Æthiopia*, deque pestilentis illis legere est: quanquam laudat Scaliger ex Timeo illa, Τὸ δὲ τότεον εἶπον τότε, πολλὰ καὶ κατὰ πολλὰ φθορὰ γέννησαν ἀνθρώπων, x. τ. λ. Nihilominus existisse olim ejusmodi locum, quem Eusebius digito notat, indicio etiam est Maximus Tyrius lib. iii in fine his verbis, Ἐνεῖθεν ἦν τὸ τῶν κακῶν πᾶσις, ὡς ἀπὸ τῆς Ἀφρῆς τὸ πῦρ ἦν ὄπισθεν ἐξ Ἀἰθιοπίας ὁ λοιμός ἦν, καὶ τὸ μὴ πῦρ ἐπὶ τῆν ἦν, ὁ δὲ λοιμός μὲν ἐπὶ τῶν Ἀφροῶν προελθὼν ἔστι.

Col. 289. *Acherres* an. 8. Nullus est ferme *Ægyptiorum* regum in Eusebii serie, ad quem Scaliger easdem continuo stomachi plenas et querelarum nemias non replicet. Hic autem mirum est magis, quod ait, *dynastie* hujus xviii, non solum commisisse eum reges, qui neque ad Africam, neque apud Josephum exstant, sed et annos eorum mutilare, extendere, ut illi visum est. Qui enim, rogo, scit id perperatum in eorum annis, si commentitii ipsimet reges sunt, nec ulli ex veteribus noti? Dixerat modo Syncellus, Eusebium duos reges ex hac dynastia sustulisse: Scaliger, non sustulisse vult, sed alios totidem pro veris supposuisse. Ne istud plurimum Eusebii rationes intererat. Ostendimus nos alias sæpe, auctorem nostrum, sicut in istorum serie regum, eorumve annis annotandis, ab Josepho aut Africano dissentit, minime pro lubitu suo atque arbitrio facere, sed quod aliis

usus sit monumentis, quæ sibi propius ad fidem accedere videbantur: nullum porro esse certum hujus historice archetypum, nec minus Eusebium ab Africano, quam istum ab Josepho, Josephum a veteri chronico, ac rursus a singulis singulos in diversa abire. Atque hic tamen *Acheres* vix nomine tenus ab Josephi lectione, cui dicitur *Acecheres alter*, variat: in aliis tum ab ipso, tum ab Africano, quorum ipse quatuor annos, ille tres præterea menses regni superaddit. Cætera quæ vel in Syncelli gratiam, vel contra eundem ab Scaligero edisserunt, nostra nihil intersunt, sicutque ab aliis ac præsertim Goaro animadversa. Sed illud sane leve erat, nocturni viri dignum eraditione, de quo in facilem lectorum monet. Eusebium annos hujus dynastie interpolando, id affectasse, ut principium Acherris præcise in tempus Exodi incidere, quasi si sub eo rege voluisset exodum contigisse, nihil agere videretur, nisi in principio ejus regni exodum ipsam statueret. Insultantis hæc sunt magis, quam docti critici. Schurzleischius annotat, hanc primo Palafino ms. pericopam ante duos annos collocari.

Col. 287. *Ab Heleno*. Atque id minus recte pene Scaligero, a *Deucalonis Hellene* et *Pirrhæi*, qui, etc.; pessime vetustiores editi, a *Deucalione Hellone* et *Pira*. Quod spectat facti historiam, confer modo isthæc veterum testimonia: Clemens lib. vi stromat, εἰ ἀπὸ Ἑλλήνων τὸ ἄνω τὸ κατ' ἐπίδαρτον Δευκαλιωνος, τὰς Ἑλληνικάς συνεθεὶ καλεῖσθαι διαλέκτους, etc. Si autem ab *Hellene Jovis filio* qui fuit cognominatus *Deucalion*, contigit *Hellenicos* appellari *dialectos*, etc. Pausanias in *Læoon*, ab *Heliada*, urbe Thessaliæ, dietos *Hellenas* autumat. *Pira* habet Strabo lib. viii et ix: Stephanus vero de uribus *Helladem* tradit conditam ἐπὶ Ἑλλήνων, οὗ τὸς Δευκαλιωνος, ἀλλὰ τὸς Φέλου καὶ Χρωάστης. Helenem tamen *Deucalionis* filium fuisse, plerique scribunt. Apollodorus l. i, cap. 7: Γίνονται δὲ ἐκ Πύρρος Δευκαλιωνοῦ πατρός. Ἑλλήνη μὲν πρότερος. Tum: Ἀδελφὸς (Ἑλλήνη) μὲν ἀπ' αὐτοῦ τοῦτε παλαιότερος Γρακῶς προσηγορευτοῦ Ἑλλήνας. *Hellen* de se *Hellenas*, qui prius *Græci* dicebantur, appellavit. *Γρακῶν* antiquius nomen existisse, docet etiam Arist. l. i *de meteoris*. — Videtur ita accipiendus ac distinguendus hic locus, ut sensus sit, eam regionem, quæ postmodum *Attica* dicta est, sub *Hellene* continuasse appellari *Attam*, et *Atta* sub eo, *Attica* vocata. Nimirum et nihil dubium est, paulo post sub *Cranao*, ex hujus filie *Atthidis* nomine *Atticam* nuncupa-

tam, et ipsamet decimo ab hoc numero Eusebium luculentissime profleatur.

Col. 287. *Corinthus*. Auctores plerique alii, *Homerus* *Iliad.* τ. 132: Apollodorus lib. i, cap. 9; *Virgilius georg.* ii, 264; *Silius* lib. xv, 51, alique ab *Sisypho*, qui *Æoli* filius fuit, et *Trojana* tempora duabus tantum generationibus, ut notat Scaliger, antecedit, puta sexaginta aut septuaginta annis, *Ephyram* conditam fuisse scribunt. Proinde, ait ille, si conditor *Ephyre* in illa tempora incidit, longe inferiorem tempore esse oportet *Corinthum*, a quo *Corinthus* transnominata. Ego quæ possent ex *Pausania* initio *Corinthiacæ*, ac veteri proverbio Διὸς ὁ Κόρινθος, *Jovis est Corinthus*, non reponam, ut nullum *προσηγορευτὸς* Eusebium commiserit, hunc esse aio nativum ejus verborum sensum: *Civitas*, quæ nunc *Corinthus*, olim *Ephyra* dicebatur, his condita est temporibus.

Col. 287. *Secundum nonnullos*. Ex his laudat Scaliger Apollodorum, libro scilicet secundo. Quod autem ait, in hoc Eusebium, cum ab Apollodoro, tum a ceteris plerisque omnibus dissentire, quod ex *Telegono* *Ephaphum* genuisse perhibet, quem *Jovis* omnes et *Ilus* filium esse dicunt, minime verum est, aut non ad Eusebii mentem. Enimvero non *Telegoni* filium *Ephaphum* hic dicit, sed rem ex ordine narrat, et quo demum tempore illum *Io* mater procreavit: hoc enim est, quod genuit verbo ex *Ἰγόνισσῳ* *Græco*, significatur. Ad eum plane dum *Ovidius* postrema libri i *metamorphos.* fabula:

Nunc dea Niligena colitur celeberrima turba.
Illic *Ephaphus* magni genitus de semine *TANDEM*
Creditor esse *Jovis*.

Confer quæ sæpe diximus hac de re superius.

Col. 289. *Moyse*. Prosper hunc locum describens, hæc de suo interserit, impletis ab initio *promissionis* cccxxx, in editis male habetur cccxx. Syncellum autem nemo non stomachetur, isthæc in Eusebium dire effluentem: *Anno biformis Cæropis*, regis *Atheniensium* primi, quinto supra quadagesimum *Israelis* ex *Ægypto*, *Moyse* duce, profectioem, stupidus *Pamphili* Eusebium assignat; eademque hallucinantibus ejus calculis uno ab *Adam* creato 3,989, *Aod* autem 22 contingere debuerat. Videtur tamen *Goarum*. Reliqua pete abs Scaligero, ea tamen cautione, ut eorum, quæ refatavimus supra, meminere. Eusebium, inquit, primus omnium veterum recte singula intervalla servavit ab *Abraham* ad exodum, cum Clemens,